Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 24 (19.992) • 1988 йил 29 январь, жума • Баҳоси 3 тийин.

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

ҚИШЛОВ МАСЪУЛИЯТИ

УНИ ТЎЛА ҲИС ҚИЛИШ БИЛАНГИНА МОЛЛАР МАҲСУЛДОРЛИГИНИ ОШИРИШ, МАМЛАКАТ ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИНГ БАЖАРИЛИШИГА ИМКОНИЯТ ЯРАТИШ МУМКИН

Ҳозир ҳамма соҳада бўлгани каби чорвачиликда ҳам жадал ривожланишни таъминлаш муҳим вазифа бўлиб турибди.

Бунга эришиш учун КПСС Марказий Комитетининг чорвачилик ходимларига, колхозлар ва совхозларнинг мутахассислари ҳамда раҳбарларига, агросаноат комплексининг барча меҳнат коллективларига Мурожаатида таъкидланганидек, «Ҳозир коллективларда ўзаро талабчанликни ошириш, гўшт, сут, тухум етиштириш технологиясига қатъий риоя этиш, маҳсулот бирлигига меҳнат, ем-хашак сарфини камайтириш, маҳсулотнинг юқори сифатли бўлишини таъминлаш, айниқса, муҳимдир. Бунинг энг тўғри йўли, амалиёт кўрсатаётганидек, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг пудрат, хўжалик ҳисоби формаларини ҳамма жойда қўлланишдан, пировард натижа учун ҳар бир коллективнинг ва шахснинг масъулиятини оширишдан иборат».

Бунга Иштихон районидаги Энгельс номли колхоз чорвадорлари фаолиятини мисол қилиб келтириш мумкин. Хўжалик фермасида иш пудрат асосида ташкил этилганлиги бир йилдаёқ ижобий самара берди. Илгари чорвачиликдан зарар кўриб келган хўжалик 1987 йил якунига кўра фақат сутчиликнинг ўзидан 134 мингга яқин сўм фойда олишга эришди. Колхозда мўл-кўл озуқа жамғарилганлиги, озуқанинг ҳаммаси қайта ишланиб, тўйимлилиги оширилган ҳолда молларга едирилаётганлиги, исрофгарчиликнинг барча йўллари беркитиб ташланганлиги, чорвадорлар моддий манфаатдорлигининг ошганлиги янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ яхши самаралар беряпти.

Республикамизда ишни оқилона ташкил этиб, моллар маҳсулдорлигининг юқори бўлишини таъминлаётган чорвадорлар кўп. Шу билан бирга фермалардаги ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган, ўсишни таъминлаш ўрнига бир жойда депсиниб турган ёки илгари эгалланган марралар ҳам, бой берилаётган колхоз ва совхозлар ҳам талайгина. Қишловнинг бориши таҳлили буни яққол кўрсатиб турибди.

Айрим область агросаноат комитетлари ва район агросаноат бирлашмалари раҳбарлари ҳамда мутахассислари чорва қишлови бориши устидан назоратни бўшаштириб юборишган. Шу сабабли қатор хўжаликларда ориқ молларни ажратиб олиш ва кучайтирилган рацион асосида парваришлаш йўлга қўйилмаган. Сурхондарё областида семизлиги ўртача даражадан паст бўлган қўй-эчкилар 107 минг бошни, қорамоллар 16,9 минг, Навоий областида эса ориқ қўй-эчкилар 159,3 минг, қорамоллар 6,4 минг бошни ташкил этади.

Бу борада Навоий областининг Нурота ва Томди районларидаги қоракўлчилик совхозларида ташвишли вазият юзага келган. Бу районларда ориқ қўйлар поданинг 15 процентидан ортиқдир.

Ўтган йили об-ҳаво қулай келганлиги туфайли республикамизда мўл-кўл чорва озуқаси жамғаришга имконият яратилди. Бироқ бир қатор колхоз ва совхозларда ғанимат дамлар бой берилиб, етарли миқдорда ем-хашак тўпланмади. Шунга қарамай қишлов даврида ундан тежаб-тергаб самарали фойдаланишга эътибор берилмаётир. Наманган области хўжаликларида озуқа майдалайдиган техника етарли. Аммо 15 январгача жами хашакнинг 83 минг тоннаси ёки 28 проценти молларга майдалаб едирилди. Бу кўрсаткич Хоразм областида 43 процентни, Қорақалпоғистон Автоном Республикасида 49 процентни ташкил этди.

Ҳозир республикамиз колхоз ва совхозларида турли сабабларга кўра 272 та озуқа цехи ва озуқа кухнялари бекор турибди. 17 та озуқа майдалайдиган техника ишга туширилмаган. Навоий области хўжаликларида 34 та, Қорақалпоғистон АССРда 42 та, Тошкент областида 44 та озуқа цехи ва озуқа кухнялари ишламаётир. Бундай камчиликлар Бўзатов, Бахмал, Чироқчи, Деҳқонобод ва Навоий районларида, айниқса, кўпдир.

Кўп жойларда ветеринария хизмати яхши йўлга қўйилмаган. Фермаларнинг санитария ҳолати талабга жавоб бермайди. Шу сабабли молларнинг нобуд бўлиши кўпайиб кетмоқда. Масалан, Жиззах области колхоз ва совхозларида қишлов даврида ўтган қиш мавсумига нисбатан молларнинг нобуд бўлиши икки баробар ошди, Қорақалпоғистон АССРда 38, Хоразм областида 40 процентга етди. Шу муддатда Сурхондарё областида қўйларнинг нобуд бўлиши 38 процентга ортди.

Ҳамма фермаларда ҳам молларни суғориш учун иссиқ сув йўқ. Бор жойларда эса сув иситгичдан тўла фойдаланилмаяпти. Бундай ҳолни Самарқанд, Бухоро, Сирдарё ва Тошкент области хўжаликларида кўриш мумкин.

Қишлов даврида жуда кўп камчиликларга йўл қўйилганлиги оқибатида Андижон ва Сурхондарё областларида гўшт тайёрлаш, Жиззах, Навоий, Наманган областлари ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасида тухум тайёрлаш ўтган қишлов давридагидан камайиб кетди. Сурхондарё областида эса ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут миқдори 11 килограммга озайди.

Кўриниб турибдики, республикамизда чорва қишловини намунали ўтишини таъминлаётган, резервларни излаб топиб уни ишга солиш орқали гўшт, сут, тухум етиштиришни кўпайтириб, маҳсулот таннархини пасайтираётган миришкорлар билан бир қаторда уқувсизлик оқибатида ишни барбод бераётганлар ҳам йўқ эмас. Ана шу жойларда камчилик ва нуқсонлар тезроқ бартараф этилишини таъминлаш даркор. Бунинг учун илғор чорвадорлар тажрибасини кенг ёйиш лозим. Токи яхши самаралар берадиган илғор тажриба ҳамманинг мулкига айлансин.

Чорва қишловининг тугашига ҳали анча бор. Қор ёғиб совуқ зўрайиши мумкин. Ана шундай пайтда чиқимга ва моллар маҳсулдорлигининг пасайишига йўл қўймасликнинг муҳим шарти озуқа рационининг мақсадга мувофиқ бўлишини таъминлашдан иборатдир. Шу сабабли бирор килограмм озуқани қайта ишламасдан, тўйимлилигини оширмасдан молларга едиришга қатъиян чек қўйиш лозим. Мавжуд барча озуқа цехлари, кухнялари хашак майдалайдиган механизмларнинг бетўхтов самарали ишлашига эришайлик.

Ҳозир кўплаб илғор фермаларда иш пудрат асосида уюштириляпти. Турли хил самарали механизмлар ишловчилар оғирини енгил қилмоқда. Сут соғувчилар икки сменали иш режимига ўтказиляпти. Энди сут соғувчилар эрта тонгдан то кечгача эмас, маълум пайтда ишлаб, маълум пайтда дам олишмоқда. Бу тадбирлар чорвадор меҳнатининг унумли бўлиши билан бир қаторда завқли бўлишини ҳам таъминлаётир. Жойларда замонавий, механизациялашган чорва бинолари қуриш, ишни янгича—давлатга ҳам, чорвадорларга ҳам бирдай манфаатли тарзда уюштириш тармоқ тараққиётини таъминлаш шарти эканлигини унутмаслик даркор.

Ҳадемай қўзилатиш мавсуми оммавий бошланиб кетади. Унинг муваффақиятли ўтиши тайёргарлик ишларини қай даражада пухта бажаришга боғлиқ. Ҳозирданоқ ориқ совлиқларни ажратиб, тўйимли рацион асосида қўшимча парваришлашни йўлга қўйиш билангина соғлом насл олиш, уларни тўла сақлаб қолишни таъминлаш мумкин. Чўпонларга қўшимча ишчи кучлари, ресурслар ажратиш, қўраларда навбатчиликни йўлга қўйиш керак. Отарларда озуқани етарли бўлишини таъминлаш, уни майдаланган ҳолда берилишига эришиш даркор.

Партия комитетлари, совет ва хўжалик органлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари чорвадорлар тўғрисида чинакам ғамхўрлик қилишлари, уларнинг юқори унум билан меҳнат қилишлари учун зарур шарт-шароитларни яратиб қўйишлари шарт. Бир сўз билан айтганда ферма ва отарлардаги ишларни оқилона ташкил этиш қишловни муваффақиятли якунлаш, чорва моллари бош сонини ўстириш, уларнинг маҳсулдорлигини таъминлашга эришиш шу куннинг муҳим вазифаси эканлигини унутмаслигимиз керак.

САЙЛОВЧИЛАР ҲУЗУРИДА

Шу кунларда Қува районидаги Киров номли колхоз бригада бошлиғи Ҳанифа Ҳасанбоеванинг ташвиши кўпайган. Бу йил ҳар қачонгидан ҳам юқори ҳосил етиштиришга аҳд қилган бригада далаларида иш қизғин. Пайкалларни текислаш, органик ва минерал ўғит ташиб чиқариш, сув йўлларини тозалаш давом эттирилаётир. Бригадир эса иш сифатини текшириши, юз бераётган муаммолар билан боғлиқ масалаларни ҳал этишга улгуриши керак. Чунки кузда кўтариладиган ҳосил салмоғи ҳозирги тадбирларнинг қай даражада бажарилишига боғлиқ.

Ҳанифа дала ишларининг тез ва соз адо этилишига эришиш билан бирга қишлоқ Совети депутати сифатида ҳамқишлоқлари томонидан тушган наказларни бажаришга ҳам вақт топади. Ўтган йили сайловчиларнинг ўнлаб наказларининг адо этилишига эришган Ҳ. Ҳасанбоева бу йил ҳамманинг уй-жой билан тўла таъминланишига ҳаракат қилмоқда.

Суратда: қишлоқ Совети депутати Ҳанифа Ҳасанбоева уруш ва меҳнат ветеранлари билан.

Ш. Олимов фотоси (ЎзТАГ).

СИФАТ ВА САМАРАДОРЛИК УЧУН

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНЛИ ВА МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ К. Е. ВОРОШИЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАШИНАСОЗЛИГИ («ТАШСЕЛЬМАШ») ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ 1988 ЙИЛГИ

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Қайта қуришнинг иккинчи босқичига қадам қўйган, КПСС XXVII съезди талаблари асосида ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш ва унинг самарадорлигини ошириш вазифаларини ҳал этаётган, Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўраётган ва «СССР давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида»ги Қонунда белгилаб қўйилган ҳуқуқлардан, хўжалик ҳисоби, ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитларида ишлашнинг афзалликларидан фойдаланаётган «Ташсельмаш» заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари ўз зиммаларига қуйидаги социалистик мажбуриятларни олдилар:

корхонанинг бир маромда ишлаши таъминланади ва маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан давлат буюртмаси 29 декабрда бажарилади. Пахта териш машиналарига эҳтиёт қисмлар етказиб бериш тўққиз ойлик программаси муддатидан беш кун илгари адо этилади. Корхона ташаббуси билан тузилган шартномаларга кўра, йил охирига қадар 250 минг сўмлик ана шундай эҳтиёт қисмлар қўшимча равишда реализация қилинади.

Янги техника, прогрессив технология, меҳнатни илмий ташкил этиш тадбирларини амалга ошириш эвазига асосий технология ускуналарининг смена коэффициенти 1,65 га етказилади, ҳам маънавий, ҳам жисмоний эскириб қолган 120 та ускуна ҳисобдан чиқарилади, асосий ишлаб чиқаришда меҳнатни механизациялаш даражаси 70 процентгача, шу жумладан қуюв цехида 80 процентгача, пайвандлаш цехида 99 процентгача кўтарилади. Бригадаларда ишлаётганларнинг 45 проценти ички хўжалик ҳисоби билан қамраб олинади. Ишлаб чиқариш ҳажмининг жами ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади. Маҳсулот таннархи 0,8 процент арзонлаштирилади.

Завод шарафи учун ҳар бир ходим ва бутун коллективнинг масъулияти оширилиб, брак сабабли кўрилаётган зарар ва маҳсулот сифати хусусидаги шикоятлар сони кескин камайтирилади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг умумий ҳажмида олий сифат категориясидаги пахта териш машиналарининг салмоғи 67 процентга етказилади. Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш комплекс программасини бажара бориб, буюмларнинг бешта янги турини, шу жумладан мактаблар учун спорт комплекси ва мебель ишлаб чиқариш ўзлаштирилади, ўтган йилдагига нисбатан товарлар тайёрлаш 1,7 миллион сўмга кўпаяди.

Завод ишлаб чиқариши пешқадамларидан Д. А. Атаманов, В. Г. Шумицкий ўртоқларнинг беш йиллик уч йили топшириқларини партия конференцияси очиладиган кунгача бажариш тўғрисидаги ташаббуслари қўллаб-қувватланди ва кенг ёйилади. Ана шу шонли санагача давлат буюртмасига қўшимча 10 та пахта териш машинаси тайёрланади, заводнинг ёрдамчи хўжалигида 140 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилади.

Ресурслардан тежаб-тергаб оқилона фойдаланиш асосида ва беҳуда сарфларни камайтириш негизида белгиланган топшириққа қўшимча 100 минг киловатт-соат электр энергия, 160 гигакалория иссиқлик энергияси, 45 тонна қозон-печ ёнилғиси тежалади. Тежаб қолинган ёнилғи-энергетика ресурслари ҳисобига икки кун ишланади.

Фан-техника тараққиётининг янги йўналишлари бўйича 300 ходим тайёрланади ва қайта тайёрланади, 2100 кишининг малакаси оширилади, ишлаб чиқаришда банд бўлган ҳамма ходимлар ялпи иқтисодий ўқувга жалб этилади. Йил давомида барча раҳбарлар, мутахассислар ва хизматчилар аттестациядан ўтказилади. Пахтачилик хўжаликларига қишлоқ хўжалик техникасини ишлатишда, уларни йиғим-терим мавсумига тайёрлашда амалий ёрдам кўрсатиш учун заводнинг ўзида 180 нафар қишлоқ хўжалик мутахассисининг малакаси оширилади.

Бош вазифа—инсон ҳақида ғамхўрлик қилиб, завод цехларида мавжуд бўлган маиший хоналарни реконструкция қилиш тадбирлари амалга оширилади, 500 ходимнинг, шу жумладан 200 аёлнинг меҳнат шароитлари яхшиланади. Завод территориясида комплекс хизмат кўрсатадиган жамоатчилик-маиший хизмат маркази, шунингдек саноат ва озиқ-овқат товарлари сотиладиган магазинлар фойдаланишга топширилади. Заводда ишлаётган ҳар бир киши бошига пулли хизмат ҳажми йилига 100 сўмгача кўпайтирилади. Ёрдамчи хўжаликни, боғдорчилик ва узумчиликни янада ривожлантириш учун амалий тадбирлар рўёбга чиқарилади, узумчилик-боғдорчилик ширкати аъзоларининг сони 30 кишига кўпаяди. Заводнинг Иссиққўл бўйидаги «Юбилейний» пансионатига завод ходимлари ва уларнинг оила аъзоларидан камида 1000 киши юборилади. Заводнинг санаторий-профилакторий с и-да 1400 киши даволанади. «Звезда Востока» пионер лагерида 1000 дан кўпроқ боланинг актив дам олиши уюштирилади. Заводда ишлаётганларнинг соғлиғини мустаҳкамлаш учун социал-маданий-маиший фонд маблағларидан 150 минг сўм ажратилади.

«СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективини социалистик мусобақага чақирамиз.

Ушбу социалистик мажбуриятлар меҳнат коллективининг кенгаши йиғилишида муҳокама қилинган ва маъқулланган.

ТОШКЕНТДА «ҲИНДИСТОН ФАНИ ВА ТЕХНИКАСИ» КЎРГАЗМАСИ

СССРда Ҳиндистон фестивали доирасида 28 январь куни республика пойтахтида очилган «Ҳиндистон фани ва техникаси» кўргазмасига кираверишда анъанавий ҳинд либосидаги электрон робот-қўғирчоқлар меҳмонларни кутиб оладилар. Кўргазма мазмуни жиҳатидан ажойиб, у қадимги математиклар, астрономлар, металлурглар, архитекторлар ва медиклардан тортиб энергетика, электроника, биотехнологияда, космосни ўзлаштиришда эришилган ҳозирги ютуқларгача бўлган фаолиятнинг кенг жабҳаларини қамраб олган. Кўргазмани тайёрлашда Ҳиндистондаги қирқдан ортиқ йирик илмий-техника маркази иштирок этди.

«Ёшлик» спорт комплекси павильонида ҳинд мутахассислари илмий ечимларининг ва саноат корхоналари маҳсулотларининг кенг кўламини акс эттирган икки юзга яқин буюм, беш юздан ортиқ панно, схема, макет ва фотосуратлар қўйилган. Экспонатларнинг кўпини томоша қилиш билан бирга қўл билан ушлаб кўриш, улар ёрдамида ўз куч ва қобилиятини текшириш мумкин. Булар — электрон ўйинлар программалаштирилган компьютерлардан, турли электрон ва механик жумбоқ ўйинлардан, катталар ва болаларга мўлжалланган мураккаб мосламалардан иборатдир.

Кўргазманинг энг катта бўлимларидан бири Ҳиндистон — Совет ҳамкорлигига бағишланган. Бу ҳамкорлик космосни ўзлаштиришда, пўлат эритиш саноатини, оғир машинасозликни ҳамда фан ва техниканинг кўпгина бошқа тармоқларини ривожлантиришда биргаликда қўйиладиган қадамларни ўз ичига олган.

Виставка очилишида сўзга чиққан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков, Ҳиндистон республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Трилоки Натх Кауль, Ҳиндистон Бош министрининг фан ва техника масалалари бўйича маслаҳатчиси Сам Питрода, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти П. Қ. Ҳабибуллаев, Ҳиндистон фан ва техника министрининг биринчи ўринбосари Васант Говарикер Ҳиндистоннинг Ўрта Осиё халқлари билан узоқ ўтмишда вужудга келган қалин иқтисодий ва маданий алоқалари сўнгги йилларда яна ҳам ривожланганлигини таъкидладилар. Ҳинд мутахассислари ўзбек олимлари билан, жумладан ноанъанавий ва қайта ҳосил қилинадиган энергия манбаини яратиш ва ундан фойдаланиш, сейсмология ва мелиорация соҳаларида ҳамкорлик қилмоқдалар. Масалан, ҳозир совет олимлари ер ости чучук сув манбаларини қидириш учун ҳинд мутахассислари яратган ўта сезгир гидроскопларни синамоқдалар. Унинг кенг қўлланилиши ҳар иккала мамлакат қурғоқчил регионларида сув ресурслари тақчиллиги проблемасини муваффақиятли ҳал этишга кўмаклашади.

Ҳиндистон — Совет илмий-техникавий ҳамкорлиги ҳозирги кунда кенг қулоч ёйиб, фундаментал тадқиқотлар билан бирга, тадқиқотлар натижаларини амалда қўллашни, шу жумладан энг янги технологиядан фойдаланувчи қўшма корхоналар барпо этишни ўз ичига олади. Бу эса олимлардан ташқари, мутахассислар ва ишчиларнинг ҳам куч-ғайратларини бирлаштириш, Ҳиндистон ва СССРдаги миллионлаб кишилар ҳамкорлик самараларини яхшироқ ҳис этишлари учун имконият яратади, — деди пировардида Сам Питрода.

Виставканинг очилиш маросимида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашди.

(ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

«СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИНИ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

1. СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллигини нишонлаш юзасидан «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали таъсис этилсин.

2. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

3. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медалининг тасвири тасдиқлансин.

4. Ушбу Фармоннинг 1-моддаси муносабати билан:

СССР Олий Совети Президиумининг 1979 йил 3 июлдаги Фармони (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1979 йил, № 28, 479-модда; 1982 йил, № 28, 537-модда; 1985 йил № 16, 270-модда) билан тасдиқланган СССР орденлари, медаллари ва фахрий унвонлари тўғрисидаги умумий Низомнинг 17-моддаси «СССР Қуролли Кучларининг 60 йиллиги» юбилей медали» сўзларидан кейин «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали» сўзлари билан тўлдирилсин;

СССР Олий Совети Президиумининг 1980 йил 28 мартдаги Фармони (СССР Олий Советининг ведомостлари, 1980 йил № 14, 261-модда; 1982 йил №28, 537-модда; 1985 йил, № 16, 270-модда) билан тасдиқланган СССР орденлари, медаллари, орден ленталари ва планкалардаги медаллар лентаси ҳамда ўрнак кўрсатганлик учун берилган бошқа нишонларни тақиш қоидаларининг иккинчи қисм тўртинчи банди ва биринчи қисм еттинчи бандини «СССР Қуролли Кучларининг 60 йиллиги» юбилей медали» сўзларидан кейин «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали» сўзлари билан тўлдирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси

А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари

Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1988 йил 28 январь.

«СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИ ТЎҒРИСИДАГИ

НИЗОМ

1. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали билан:

1988 йилнинг 23 февралига қадар Совет Армияси, Ҳарбий-Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинларда, шунингдек, СССР Давлат хавфсизлиги комитети органларида ҳақиқий ҳарбий хизматда бўлиб, белгиланган муддатни адо этиб, яна ҳарбий хизматни давом эттираётган офицер составига мансуб кишилар, прапоршчиклар, мичманлар ва ҳарбий хизматчилар;

собиқ қизилгвардиячилар, Совет Ватанини ҳимоя қилишда ҳарбий хизматчи сифатида жанговар ҳаракатларда қатнашган кишилар, гражданлар урушининг ва 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан урушининг партизанлари;

Совет Армияси, Ҳарбий-Денгиз Флоти, чегара ва ички қўшинлар ҳамда СССР Давлат хавфсизлиги комитети органларида календарь ҳисобида 20 йил ва ундан ҳам кўпроқ хизмат қилиб, ҳақиқий ҳарбий хизматдан запасга бўшатилган ёки истеъфога чиққан кишилар;

ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташ чоғида «Жасурлик учун», Ушаков, «Жанговар хизматлари учун», Нахимов, «Шавкатли меҳнати учун», «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун», «СССР давлат чегарасини қўриқлашда ўрнак кўрсатганлик учун», «Ҳарбий хизматда ўрнак кўрсатганлик учун», «Жамоат тартибини сақлашдаги аъло хизмати учун» СССР орден ва медаллари билан тақдирланган кишилар мукофотланадилар.

2. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медалини СССР Олий Совети Президиуми номидан ҳарбий қисмлар, бирлашмаларнинг командирлари, муассасалар, идораларнинг бошлиқлари, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг ҳарбий комиссариатлари, ўлка, область, округ, район ва шаҳар ҳарбий комиссариатлари топширадилар.

Юбилей медали билан бирга мукофотланганларга белгиланган формадаги гувоҳнома ҳам топширилади.

3. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали:

мукофотланган ҳарбий хизматчиларга — ҳарбий қисмлар, бирлашмалар командирлари ва муассасалар, идоралар бошлиқлари томонидан,

ҳақиқий ҳарбий хизматдан бўшатилган кишилар, собиқ қизилгвардиячилар, гражданлар уруши, 1941—1945 йиллардаги Улуғ Ватан уруши партизанларига — иттифоқдош ва автоном республикалар ҳарбий комиссариатлари томонидан, ишлаб турган мукофотланганларга — ўлка, область, округ, район ва шаҳар ҳарбий комиссариатлари томонидан, ишламаётган мукофотланган кишиларга эса яшаб турган жойида тузилган ва тасдиқланган рўйхатлар бўйича топширилади.

«СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали билан мукофотланган кишилар рўйхати (ҳарбий хизматчилардан ташқари) қизил гвардия отрядларида хизмат қилганлигини, Совет Ватанини СССР Қуролли Кучлари сафларида ҳимоя қилиб, жанговар ҳаракатларда, партизанлар ҳаракатида иштирок этганлигини, Совет Армияси, Ҳарбий-Денгиз Флотида, чегара ва ички қўшинларда ҳамда СССР Давлат хавфсизлиги комитети органларида календарь ҳисобида 20 йил хизмат қилганлигини ёки ҳақиқий ҳарбий хизматни ўташ вақтида орденлар билан мукофотланганлигини ёхуд ушбу Низомнинг биринчи моддасида кўрсатилган СССР медаллари билан мукофотланганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар асосида тузилади.

Юбилей медали топширилгани ҳақида мукофотланганлар рўйхатида тегишли ёзув қайд этилади.

4. «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали кўкракнинг чап томонига «СССР Қуролли Кучларининг 60 йиллиги» юбилей медалидан кейин тақилади.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари

Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

● БЕШ ЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

Баланд руҳ билан

Прицепли скреперлар наъра тортиб ишлаяпти. Машиналар ўтгач, текисланган унумдор ер кўзни қамаштиргудек жилваланади. Қарши даштини ўзлаштиришда қатнашаётган «Дренажстрой» тресги Нишон механизациялашган кўчма колоннасининг Кенжа Санаев бошлиқ бригадаси шу тариқа ҳар сменада планга қўшимча 25—30 процент иш бажаряпти.

Илғор бригада азаматлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси очиладиган кунни беш йилликнинг уч йили планларини бажариш билан нишонлашмоқчи. Механизаторлардан Маҳмадали Ҳимматов, Хайрулла Расулов, Бекмурод Туропов, Жавли Соипов шу кунларда аҳдга яраша баланд руҳ билан меҳнат қилмоқдалар.

Л. БЛИНДЕР.

Муддатидан илгари

Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз чорвадорлари беш йилликнинг учинчи йили биринчи квартал планини муддатидан илгари ошириб бажардилар. Давлат қабул пунктига 70 тонна ўрнига 71 тонна гўшт топширилди.

Хўжаликнинг Ботир Кароматов мудирлик қилаётган қорамолчилик фермасида моллар зооветеринария қоидалари асосида бўрдоқига боқилмоқда. Шунинг учун ҳам гўштга топширилган ҳар бир қорамолнинг тирик вазни 450 килограммни ташкил этди.

Колхоз бўрдоқибоқарлари Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси бўладиган йилда давлатга жами 265 тонна гўшт топшириш учун ғайрат билан ишламоқдалар.

М. КАРОМОВ.

• Партия турмуши: қайта қуриш йўлидан

ҚАТЪИЯТ

Бухоро — Чоржўй йўлининг Қоракўл райони чегарасида осиб қўйилган панногa ҳар бир йўловчининг назари тушади. Унда йирик ҳарфлар билан «Коммунистик партия — сўз ва иш бирлиги партияси» деб ёзиб қўйилган. Қоракўлда партия XXVII съездида олға сурилган бу даъватга қандай амал қилинмоқда! Бу соҳада жойларда тўпланаётган тажрибанинг илк куртаклари районда қандай униб чиқмоқда! Қуйида шу тўғрисида ўқийсиз.

ЭСКИ ТАШАББУСНИНГ ЯНГИ ҚИЁФАСИ

Шамил Қодирович Гатауллин «Узбекхиммаш» заводининг собиқ ишчиси. Меҳнат кишисининг уй ва ташвишлари унга китобдан эмас, ҳаётдан таниш. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумидан кейин у салбий ҳолатлар чуқур илдиз отган жойлардан бирига ишга юборилди. Қоракўллик коммунистлар уни район партия комитетининг биринчи секретари ва бюро аъзоси этиб сайлашди.

Бу воқеага ҳам икки йилдан ошди. Хўш, ўтган вақт ичида у раҳбарлик қилаётган райком иш услубида қандай ўзгаришлар содир бўлди? Янги секретарь ишни нимадан бошлади?

Биринчи учрашувдаёқ берилган бу саволлар секретарь учун кутилган савол эди. Чунки унинг ўзи ҳам бу саволларни бир неча марта ўзига берган ва уларга жавоб излаган эди.

— Ташкилий пленумдан кейин ҳар қандай янги секретарь каби ишни район ҳаёти билан танишишдан бошладим, — деди у. — Бир маҳаллар областда машъаллик қилган районни шундай аҳволга тушириб қўйган сабабларни излаб қишлоқма-қишлоқ юришга тўғри келди...

Гапни шу ерда тўхтатиб фактларга мурожаат қилайлик. Хўжалик раҳбарлари секретарни колхоз идорасида кутишар, у бўлса қишлоқдаги хонадонларнинг бирида кишилар ҳаёти билан танишаётган бўларди. Раҳбар бўлиб колхозчи ёки механизаторнинг уйи остонасидан хатламаган кишиларга бу эриш туюлиши табиий. Ўшанда янги секретарнинг иш услубига мослаша олмаган айрим раҳбарларга лавозим билан хайрлашишга тўғри келгани сир эмас.

Секретарь ҳовлима-ҳовли юриб кишиларнинг яшаш тарзи билан танишар экан, республикамиз жанубий чегарасида жойлашган район турмуш маданияти учун ҳам кўп йиллар чекка жой бўлиб қолганига ишонч ҳосил қилди. Бу ерда маданият мезони оиладаги енгил машина, қўша-қўша гиламлар, омонат касса дафтарчасидаги рақамлар билан белгиланар эди. Шу вақтгача Қоракўлдаги оила тўрт девор ичида қандай яшаётгани эса идеология ходимларини қизиқтирмаган. Хонадонларда эса болалар ерга узала тушиб дарс тайёрлашган, чордона қуриб овқатланишган. Кўпчилик оилаларда на телевизор, на холодильник бор. Бутун маблағ келин учун сеп тўплаш, серхашам тўйларни ўтказишга сарфланган.

Ўн йиллар давом этган бундай яшаш тарзини қандай қилиб бузиш мумкин? Бу савол бюро аъзоларига берилганида ўртада баҳс-мунозара бошланиб кетди. Кимдир бундан ўн йилча муқаддам областда юзага чиққан ташаббусни эслаб қолди.

Уни бир районда «кўча байрами», бошқасида «қишлоқ байрами» деб аташар эди. Қишлоқ аҳли дам олиш куни тўпланиб яшаш тарзини бу байрамда кўрикдан ўтказар эди. Кейинчалик бу байрам бачканалашиб, уйларнинг ташқи қиёфасини ясатиш, зиёфатлар уюштириш билан чекланиб қолди.

Лекин бу байрамга бошқача ёндашиш ҳам мумкин эди. Масалан, уни уй-рўзғор тутиш, тозаликка риоя этиш, турмуш кўригига айлантириб бўлади-ку. Дастлаб бир қишлоқда синаб кўрилган тажриба таянч нуқтаси тўғри танланганини кўрсатди.

Байрам куни барча хонадонларни айланиб чиққан комиссия (кейинчалик у жамоа комитети деб атала бошланди) айрим обрўли хонадонларда ҳам китоб, мебель ашёлари, кир ювиш машинаси бўлмагани учун қониқарсиз баҳо қўйганида уларнинг нафсониятига теккани рост. Ахир, бу баҳо бутун қишлоқ жамоаси олдида эълон қилинади-да!

Бироқ кўнгилсизлик билан тугайдиган байрам байрам эмас. Хафа бўлган хонадон бошлиқларига ўз хатоларини тузатиш учун дарҳол имконият яратиб берилди. Район матлубот жамияти кўчма дўконларда шу куннинг ўзидаёқ телевизор, холодильник, кир ювиш машиналари, мебель ашёлари, чойшаб жилдлари ва бошқа зарур буюмлар олиб келди. Ҳозирча камхарж бўлиб қолганлар бу буюмларни кредитга сотиб олишди.

Ўшандан буён қишлоқ байрамлари Қоракўлда энг оммалашган тадбирлардан бири бўлиб қолган. Эндиликда бу байрамларни ўтказишни қишлоқ Советлари, уларнинг жамоа комитетлари тўла равишда ўз қўлларига олишган. Партия комитети жонли бир тадбирни бошлаб берди, холос.

ЖАМОА НИМА ДЕЙДИ?

Бундан икки йил муқаддам Қораун қишлоқ Совети территориясида содир бўлган фожиа кўпчилик дилини ларзага солди. Ўн тўққиз ёшли қиз ўз жонига қасд қилиб, дунёдан кўз юмди. Текширишда аниқланишича, уни бундай қилишга эскилик сарқити — қалин мажбур қилган экан.

Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади. Мана шу ҳодиса натижасида расмий доираларда эскилик сарқити қоракўлликлар турмушидан ҳамон ситиб чиқарилмаганлиги маълум бўлиб қолди. Бироқ бу иллат қанчалик чуқур илдиз отган, қандай миқёсларда унга амал қилинмоқда, кишиларнинг қалинга муносабатлари қандай?

Бу саволларга жавоб топиш осон эмасди. Район партия комитетининг навбатдаги бюро мажлисида райком пропаганда бўлимининг мудири Рашид Очилов шу саволларга жавоб топиш мақсадида хонадонларга анкета тарқатишни таклиф қилди. Бюро бу таклифни маъқуллади.

Дарвоқе, у район партия комитети ҳузуридаги жамоа фикрини ўрганиш марказига раҳбарлик қилади. Бу марказ ўтказган тадқиқотлар биз юқорида ҳикоя қилган қишлоқ байрамларини ташкил қилиш, савдода, медицина хизматида суиистеъмолликларнинг туб сабабларини ўрганиш ва уларга қарши курашни ташкил этишда муҳим роль ўйнаган эди. Энди қоракўллик социологлар турмушдаги энг катта иллат — қалин олиш ва бериш сабабларини ўрганишга бел боғлашди.

Ундан зиёд савол киритилган анкета Қораун қишлоқ Советидаги яқинда тўй ўтказган 300 та хонадонга тарқатилди. Анкетага «Сиз тўйингизни қандай ўтказдингиз?», «Унга қанча пул сарф этилди?», «Қанча спиртли ичимлик харид қилинди?», «Қиз учун неча сўм қалин тўланди?», «Тўйдан ташқари қандай маросимлар ўтказилди?», «Тўйдан неча сўмлик қарз билан чиқдингиз?» каби саволлар киритилди. Қишлоқда ҳеч ким анкетада кўндаланг қўйилган қалтис саволларга жавоб беришдан бўйин товламади. Серҳашам тўйлар барчанинг бўйнида оғир юк бўлиб турганлиги шундан кўриниб турарди.

Жавоблар умумлаштирилгач, ҳар бир тўйда ўрта ҳисобда 8—10 минг сўм сарфланиши, 2—3 яшик арақ олиниши, қалин миқдори 2—3 минг сўмдан кам бўлмаётганлиги маълум бўлди. Бундан ташқари «қудалар танишиши», «қуда чақириқ», «куёв чақириқ», «уй кўриш», «жой йиғиш» каби тадбирлар ҳам анча-мунча маблағ талаб қилиши аниқланди.

Хўш, иллатнинг илдизи қаерда? Нега кишилар эски одатларга қарши бош кўтаришмайди? Икки навқирон қалб бахтини нишонлашни бозорда бўладиган олди-сотдига айлантириб қўйишади? Кейинги бюро мажлисида бу саволлар кескин тарзда қўйилди. Муҳокама жараёнида қишлоқ Советлари ҳузурида ҳамма жойда бўлган тўй комиссиялари фақат қоғозда фаолият кўрсатаётганлиги, бу ҳаётий муҳим масаланинг тақдири аслида қишлоқ вакили ва кайвонийси қўлига топшириб қўйилгани қайд этилди.

Аммо ижроком раҳбарлари адресига айтилган аччиқ таъна сўзлари билан аҳволни тузатиб бўлмасди. Бюро маҳаллий Советлардан янгича анъаналарни кишилар турмушига сингдиришга конкрет раҳбарликни талаб қилди. Бу соҳадаги ташаббусга кенг йўл очиб берилиши таъкидланди.

Қоракўл қишлоқ Советининг раиси Руқия Ғойибовадан ўша бюро мажлисидан кейин бу соҳада ижроком кўрсатган фаолият натижаларини суриштирамиз.

— Биринчи навбатда биз Қораун қишлоқ Советида юз берган фожиадан тегишли сабоқ чиқардик. Бешта қишлоқнинг ҳар бирида жамоа турмушининг норасмий раҳбарларини тўй маросимларини ўтказишга ишбоши қилиб қўйдик, — дейди у. — Масалан, Дўрмон қишлоғида шундай ишбошиликка Яхшибобо Бобоев танланди. Сирасини айтганда бу уста пахтакорни районимизда танимайдиган киши йўқ. Лекин пенсияга чиқарилганидан кейин партия, совет ташкилотлари уни унутиб қўйишган, отахон бўлса «кераксизлигидан» кўнгли ўксиб юрган экан.

Яхшибобо энди Дўрмон қишлоғида энг керакли киши. Барча маросимларни ўтказишда бирон хонадон у бошлиқ комиссия берган маслаҳатдан чиқмайди. Меҳнат билан тўпланган жамғармалар қалин ва зиёфатхўрликка эмас, балки маданий турмуш ашёларини сотиб олишга сарфлана бошланди. Шундай қилиб қишлоқ байрамлари билан бошланган турмушни қайта қуриш тўйларни янгичасига ўтказиш билан бирлашиб мантиқий занжирнинг халқаларини ташкил қилди.

ЯХШИ ДАМ — МЕҲНАТГА ҲАМДАМ

Халқимиз бу мақолни бежиз тўқимаган. Яхши ҳордиқ кишининг кучига куч, ғайратига ғайрат қўшади. Аммо дам олиш учун ҳам шароит бўлиши керак. Шундай шароит яратилган жойлардан бири «Москва» колхозининг сутчилик фермаси экан. Қисқа муддат ичида ҳашар йўли билан бу ерда йирик дам олиш комплекси барпо қилинди. Бир қарашда биз уни колхоз идораси бўлса керак, деган хаёлга бордик. Унинг ичида хотин-қизларнинг дам олиш, овқатланиш, газета-журнал ўқиш, гигиена хоналари, ҳатто фин ҳаммоми ҳам бор.

— Бундай шароитларга амалий иш билан жавоб бермай бўладими, — дейди суҳбатда «Москва» колхози чорвачилик фермасининг илғор сут соғувчиси Башорат Турсунова. — Ўтган йил планига қўшимча 78 тонна сутни давлатга топширдик. Янги йилда ҳам маҳсулдорлик ошиб бормоқда.

Колхоз идорасига кириб борганимизда коммунистлар тушлик пайтида партия йиғилишига тўпланишаётган экан. Йиғилишда колхозчиларнинг меҳнат активлигини ошириш масаласи муҳокама қилинди. Муҳокама жараёнида колхоз раисининг маданий-маиший ишлар бўйича ўринбосари А. Сулаймонов номига қаттиқ танбеҳ сўзлари айтилди. Унинг ўз вазифасига бефарқлиги оқибатида меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш соҳасида катта етишмовчиликлар мавжуд. Бу нуқсонлар «Олға» газетаси саҳифасида босилган «Турғунлик» мақоласида қаттиқ танқид қилингани бежиз эмас. Коммунистлар партия комитетидан раис ўринбосарини ўз вазифасини уддалай олмагани учун озод қилиш масаласини қўйишди, бу ишга лаёқатли ходимни қўйишни талаб қилишди.

Шундай талабчанлик руҳини «Ўзбекистон» колхозида ҳам ҳис этдик. Хўжалик партия комитетининг секретари Қувондиқ Тонготдиев билан суҳбатимиз колхозчиларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишни ташкил қилиш масалаларига бағишланди. Қувондиқнинг ўзи самбо кураши бўйича СССР спорт мастери. Колхоз азалдан полвонлари билан республикамизда машҳур бўлган. Энди узоқ танаффусдан кейин партком секретари курашчилар сулоласини қайта тиклаш тараддудида. Яқинда колхозда райондаги спорт маҳорати мактабининг филиали очилди. Колхозчилар бўш вақтида ўтказган ҳашар йўли билан стадион барпо қилинди.

Сирасини айтганда энди райондаги барча хўжаликлар фермаларида дам олиш комплекслари, колхоз стадионлари қурилиши ниҳоясига етган. Навбат — ёзги кинотеатрлар қурилишига. Районда ўтган йили хўжалик йўли билан 9 та шундай кинотеатр қурилди, яна 21 та кинотеатр қурилиши мўлжалланмоқда. Бунинг учун зарур маблағлар бор. Ҳозир районда давлатдан қарздор хўжалик қолмаган. Колхозларнинг давлат банкидаги маблағлари 32 миллион сўмдан зиёд, уч хўжалик миллионерликка эришди. Иқтисодий кўрсаткичларнинг йил сайин ўсиб бориши келгусида амалга ошириладиган социал-маданий тадбирлар учун пухта замин яратмоқда.

ЖОНЛИ МУЛОҚОТ САМАРАСИ

Кўпинча район партия комитети аппарати ходимларини иш кабинетидан топиб бўлмайди. Райкомнинг биринчи секретари ташаббуси билан улар кунни партия қуйи бўғинларида ўтказадилар. Шу тариқа қоғозбозлик ва телефонбозлик барҳам топиб, меҳнаткашлар билан жонли мулоқот кучайди.

Зеро меҳнаткашлар билан юзма-юз мулоқот райком иш услубининг ўзагини ташкил қилмоқда. Суҳбат пайтида Ш. Қ. Гатауллиннинг ҳадеб соатига қарайверишидан вақти зиқлиги сезилиб турарди. Ягона сиёсий кун тадбирларига кўра у ярим соатдан кейин М. Горький номли колхоз аъзолари билан учрашиши планлаштирилган экан.

Очиқ хатлар куни ҳам омма билан мулоқотнинг самарали усулига айланди. Яқинда, район партия комитети, район газетаси редакцияси «Ўзбекистон» колхозида очиқ хатлар кунини ўтказган эди. Унда райкомнинг бюро аъзолари билан бир қаторда ижроком аъзолари, корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари ҳозир бўлишди. Ўзаро савол-жавоб уч соатдан ортиқ давом этди. Қирқдан зиёд масала ижро учун контролликка олинди. Уларнинг баъзиларини амалга ошириш эртасигаёқ бошлаб юборилди.

Масалан, очиқ хатлар кунида 6-бригада аъзолари бошлиқларининг қўполлиги, кишиларни ноҳақ хафа қилишидан нолишди. Эртасига бригада йиғилишида ёпиқ бюллетень тўлдириш йўли билан янги бригадир сайланди. Бошқа бир группа колхозчилар бригада пудратини қўллашда колхоздаги расмиятчилик, суиистеъмолликларни фош қилишди. Райком тузган махсус комиссия ўтказган текшириш бу нуқсон бошқа хўжаликларда ҳам борлигини аниқлади.

Бу масала район партия комитетида жиддий муҳокамага сабаб бўлди. Район агросаноат бирлашмасига барча бригадаларда меҳнатда иштирок этиш коэффициентини белгилашнинг кундалик журнал ҳисоб-китобини йўлга қўйиш тавсия этилди. Энди ҳар куни колхозчилар икки марта журналга имзо чекиб бажарган иш ҳажми тўғри эканлигини тасдиқлашади. Бундай ошкоралик бригада пудратида ҳар қандай расмиятчиликнинг пайини қирқиб ташлайди.

Ҳар ҳафта чоршанба куни район партия комитетининг бюроси навбатдаги мажлисига тўпланади, кун тартибида турган масалалар конкретлик ва ишчанлик руҳида муҳокама этилади. Муҳокамадан кейин эса бюро аъзолари ва партия активи мажлислар залига тушиб навбатдаги кинофильмни томоша қиладилар. Бу ҳам раҳбарлар ўртасидаги сиёсий-тарбиявий ишнинг бир муҳим тури. Партия ходими янги фильмларни кўриш, якшанба кунини оила даврасида ўтказиш учун ҳам вақт топа билиши керак.

Бухоро областида қоракўлликлар ишлаб чиқариш ва социал-маданий қурилишда эришаётган муваффақиятлар ҳам қувонч, ҳам таажжуб туғдирмоқда. Лекин ҳамма ҳам бу ютуқларнинг замирида нима ётганини тўла даражада тушуниб етмаяпти. Райондан жўнаб кетар эканмиз, назаримиз яна бир карра катта йўл ёқасидаги панногa тушди. Қоракўлликлар муваффақияти, район коммунистларининг сўз ва иши монандлигида экан деган фикр ёдимиздан ўтди.

Н. НАИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ» ЮБИЛЕЙ МЕДАЛИНИНГ ТАСВИРИ

«СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» юбилей медали жездан тайёрланган бўлиб диаметри 32 миллиметр келадиган тўғри доира шаклига эга.

Медалнинг ўнг томони марказида солдат, матрос ва учувчининг ён томондан туширилган юз тасвири иккита дафна япроғи билан ўралган, юқори қисмида эса беш қиррали юлдуз ўртасида Ўроқ ва Болға тасвири, пастда «1918» ва «1988» саналар ёзилган.

Медалнинг тескари томонида «СССР Қуролли Кучларининг 70 йиллиги» сўзлари, шу ёзув тагида дафна ва эман япроқлари тасвири бор.

Медалдаги барча тасвирлар ва ёзувлар қабариқ шаклда, медалнинг четлари бўрттирилган.

Медаль илгак ва халқа ёрдамида кенглиги 24 миллиметр келадиган шойи муар лента ўралган беш қиррали колодка билан бирлаштирилади. Лента қизил рангда. Лентанинг ўртасида кўндалангига тарам-тарам йўллар бор — уларнинг иккитаси сариқ ва биттаси мовийдир. Лента четлари ингичка яшил чизиқлар билан хошияланган.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Суратда: юбилей медалининг олд ва орқа томонининг кўриниши. ТАСС — ЎзТАГ фотохроникаси.

Дунё воқеалари

ЖАНГЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

БАҒДОД. Бош ҳарбий қўмондонлик фронтнинг шимолий участкасида душманнинг 67 нафар солдати ўлдирилганини, бир нечта ҳарбий техникаси ва ўқ-дори сақланадиган 13 та омбори яксон этилганини хабар қилди. Фронтнинг бошқа участкаларида маҳаллий аҳамиятдаги жанглар бўлди. Бу жангларда 14 нафар Эрон солдати ўлдирилди, бешта ўт очиш нуқтаси, бир неча ўқ-дори омбори йўқ қилинди.

НИКОСИЯ. ИРНА агентлиги Эрон ҳарбий-денгиз кучларининг катерлари Хўрмуз бўғозида бир неча кемани кўздан кечирганини хабар қилди. Эрон самолётлари Форс ва Уммон кўрфазлари устида разведка мақсадларида учиб юриб катерлар хавфсизлигини таъминлади.

Фронтнинг бутун линияси бўйлаб тўплардан ўзаро отишмалар давом этди. Ироқ солдатларидан бир нечаси йўқ қилинди.

ИРНА агентлигининг хабар беришича, Бандар-Кунарак шаҳрига борган Эрон бош министри М. Х. Мусавий Форс кўрфазининг истиқболи исломга тегишли ва уни регион давлатлари белгилайдилар, деб айтган.

(ТАСС).

ГАЗАНДАЛАР УЧУН ҚУРОЛ

ЛУАНДА, 27 январь. (ТАСС). Ўтган йили Заирнинг разведкачи ва транспорт самолётлари Ангола Халқ Республикаси осмонига 111 марта бостириб кириб, УНИТА гуруҳи газандаларига турли хил юкларни етказиб берганлар. Маълумки, УНИТА Америка Қўшма Штатлари Марказий разведка бошқармаси ва ирқчи ЖАР махсус хизмат маҳкамалари қарамоғидадир. Бу ҳақда МПЛА—Меҳнат партияси Жанубий Луанда вилояти комитетининг биринчи секретари Рафаэль Сапилинья Сауримо шаҳрида гапириб, шуни айтди.

ФИТНА ФОШ ЭТИЛДИ

Гамбияда ҳукуматга қарши фитна фош этилди. Бу ҳақда Банжула шаҳрида Гамбия юстиция министри Хассач Жаллоу айтганлигини Сенегал телевидениеси хабар қилди.

Тўнтаришга тайёргарлик кўришга алоқадорликда айбланган бир қанча кишилар қамоққа олинди. Қамалганлар орасида божхона ходимлари бор. Улар тез орада суд олдида жавоб берадилар. Қамалганлардан тортиб олинган муҳим ҳужжатларда фитна ҳақида батафсил маълумотлар бор.

(ТАСС).

ТАРИХ ҲАҚИҚАТИ ВА ДАВР ТАЛАБЛАРИ

• Ижтимоий фанлар муаммолари

ЯҚИНДА мамлакатимиз халқлари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини кенг нишонладилар. Жамият тарихидаги биринчи социалистик революция ғалабаси мамлакатимизда яшовчи ҳар бир миллат ва элатнинг тақдирида бурилиш нуқтаси бўлди, жаҳон революцион жараёнининг кенгайиши ва чуқурлашишига, социалистик жамият қуриш учун бевосита киришишга имкониятлар очиб берди. Марксча-ленинча таълимот билан қуролланган, уни ижодий ривожлантирган КПСС мураккаб шароитларда ишчилар, деҳқонлар, зиёлиларнинг улкан яратувчилик фаолиятига, революция ғалабаларини ҳимоя қилиш учун олиб борган мислсиз курашларига раҳбарлик қилди. Иқтисодий, ижтимоий, сиёсий ўзгаришларни изчил олиб бориш, саноатни национализация қилиш ва уни ижтимоий халқ мулкига айлантириш, ишчилар синфи, бутун меҳнаткашларни мамлакатнинг ягона хўжайинлари сифатида хўжаликни бошқаришга ўргатиш, кенг тармоқли саноатни барпо этиш ва капиталистик қуршов ичидаги ягона социалистик мамлакатнинг тараққиёти учун мустақил ва мустаҳкам замин ҳозирлаш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш, йирик маданий ўзгаришларни амалга ошириш, кўп миллатли социалистик давлатни ташкил этиш ана шу улкан тарихий жараённинг ёрқин саҳифаларидир.

Янги ижтимоий тузум омманинг ижодий кучи, ташаббускорлиги ва онгли меҳнати самарасини мисли кўрилмаган даражада оширди. Стахановчилик ҳаракати, Катта Фарғона канали ва бошқа ирригация шохобчаларини қуриш даврида, Улуғ Ватан уруши, урушдан кейинги йиллардаги тикланиш давридаги совет халқининг мислсиз қаҳрамонлиги бунинг яққол исботидир.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси бошлаб берган тарихий мўъжиза бутун инсониятни ҳайратда қолдирди, империалистик доираларнинг совет тузумининг тақдири ҳақидаги барча уйдирмаларини пучга чиқарди. Бу тарихий йўл ҳам шарафли, ҳам мураккаб бўлди. Бу йўлда улкан ғалабалар билан бирга хатоларга, камчиликларга ҳам йўл қўйдик, йўқотишлар ҳам бўлди. Лекин шунга қарамай жамиятимиз тараққиётининг ҳар бир босқичида ишчилар, деҳқонлар, халқ зиёлилари фидокорлик билан, ишонч билан меҳнат қилдилар, тараққиётимизни янги ва янги чўққиларга кўтардилар, совет социалистик жамияти тобора мустаҳкамлана борди. Шу сабабли ҳам биз инсониятнинг ашаддий душмани бўлган фашизм устидан ғалаба қилиш имкониятига эга бўлдик, жаҳонда тинчликни мустаҳкамлаш ишига ўзимизнинг ҳал қилувчи ҳиссамизни қўшиб келдик ва келмоқдамиз.

КПСС XXVII съезди қарорларида, КПСС Марказий Комитетининг кейинги йиллардаги Пленумларида, айниқса КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда қилган докладида, яқинда КПСС Марказий Комитетида оммавий ахборот, идеологик муассасалар ва ижодий союзларнинг раҳбарлари билан учрашувда сўзлаган нутқида очиқ кўрсатиб ўтилганидек, жамиятимизга хос бўлган реал имкониятлардан тўла, оқилона фойдалана олганимизда ютуқларимиз яна ҳам каттароқ, ривожланишимизнинг суръатлари яна ҳам кенг кўламлироқ бўлар эди. Социалистик тараққиётнинг суръатлари ва формаларини белгилашда баъзан шошма-шошарликка, дабдабабозликка, рақамбозликка, хотиржамликка берилиш ҳоллари кучайди. Социалистик демократия, социал адолатнинг фақат бизнинг жамиятимизга хос бўлган олижаноб принципларини амалга оширишда изчиллик, қатъият бўлмади. Ижтимоий ва иқтисодий тараққиётнинг айрим қонуний ва зарурий босқичларини четлаб ўтишга уринишлар содир бўлди. Йирик, мураккаб масалаларни ҳал этишда инсон омили ролини етарли ҳисобга олмаслик, иқтисодий ва ижтимоий ҳаёт ўсишини планлаштиришда волюнтаристик хатоларга йўл қўйиш катта камчиликларга, йўқотишларга сабаб бўлди. Иқтисодий ва ижтимоий тараққиётнинг муҳим, мустаҳкам, барқарор омилларини ўрганиш ва кенг жорий этиш ўрнига вақтинчалик ташаббусларга берилиб кетиш ҳоллари кучайди. Булар шонли тарихимиз саҳифаларидаги тўла ўрганилмаган ёки фақат бир ёқлама ёритилган оқ доғлардир.

Йўл қўйилган нуқсонлар, хатолар ҳақида очиқ-ойдин гапириш босиб ўтган тарихий йўлимизни қоралаш эмас, балки унга дадил, илмий — марксча-ленинча принципиаллик билан ёндошишдир. Бу очиқ ва тўғри фикрлар тарихий ҳақиқат учун керак, илмий коммунизм ғояларини тўғри тушуниш ва ижодий ривожлантириш учун керак. Тарихнинг бу ҳақиқати бизнинг тажрибамизни ўз мамлакатлари шароитида татбиқ этишга ҳаракат қилаётган мамлакатлар ва халқлар учун керак. Тарих сабоқлари ҳақиқат асосида ёритилмоғи керак, барча томонларни диалектик тарзда олиб қарагандагина унинг амалий ва илмий аҳамияти каттароқ бўлади.

Энди тарихимизнинг атрофлича ўрганилмаган ёки четлаб ўтилган оқ доғлари устида тўхтаб ўтайлик.

Социалистик қурилиш борасидаги ленинча тактиканинг амалий моҳиятини чуқур кўрсатувчи аниқ мисол — НЭП соҳасидаги сиёсатдир. НЭП хусусий мулкчилик муносабатлари, шунга асосланган ахлоқ, идеология ва психология бироз жонланишига олиб келса ҳам, тарихан зарур бўлган ўткинчи давр бўлса ҳам анча узоқ муддатга мўлжалланган тадбир эди. У ўзининг биринчи қадамларидан бошлабоқ маълум амалий самаралар бера бошлади. В. И. Ленин вафотидан кейин НЭП сиёсатининг моҳияти ва тарихий зарурлиятини тушунишда жиддий чекинишлар рўй берди, унинг имкониятларидан тўла фойдаланилмади. Бошланган фойдали иқтисодий тадбирларнинг талайгина қисми чала қолиб кетди.

СОЦИАЛИСТИК индустрияллаштиришнинг оғир шароитларида етилган, кечиктирилмайдиган масалаларни тез ҳал этиш вазифаси қаттиқ марказлаштириш, буйруқбозлик услубини келтириб чиқарди. Бу ҳол, гарчи айрим шароитлар ва соҳалар учун маъқул бўлса ҳам, уни ижтимоий, иқтисодий ва маданий ҳаётнинг бошқа вазифаларини ҳал этишга кўр-кўрона татбиқ этиш асло мумкин эмас эди. Социалистик қурилиш борасидаги дастлабки ютуқлардан эсанкираб қолган айрим йирик раҳбарлар маъмурий-буйруқбозлик методларини бошқа соҳаларга ҳам ёя бошладилар. Баъзан кенг кўламдаги таълим-тарбия асосидагина бажарилиши лозим бўлган вазифалар қатъий маъмурий чоралар кўриш йўли билан амалга оширила бошланди. Бу метод жамият тараққиётини планлаштириш соҳаларига татбиқ этилиши натижасида субъективизм ва волюнтаризмнинг дастлабки куртаклари томир ота бошлади. Шаҳар ва қишлоқларда маданий ўзгаришларни амалга ошириш, ўтмиш маданий меросига, халқнинг тарихан шаклланган анъаналарига, эски зиёлиларга нисбатан бўлган муносабатда, хотин-қизларни озод қилиш вазифаларини ҳал этишда ҳам айрим ҳолларда маъмурий-буйруқбозлик асосида, маҳаллий шароитлар ва имкониятларни тўла ҳисобга олмай иш қилиш ҳоллари содир бўлди.

В. И. Ленин деҳқонлар оммасига нисбатан эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш, қўпол хатолар билан уларнинг эътиқоди ва фикрини, ижтимоий-сиёсий интилишларини бузиб қўймаслик ҳақида кўп фикрлар айтгани ҳаммамизга маълум. Қишлоқда социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини шакллантиришни ихтиёрийлик асосида, кенг кўламда ғоявий-тарбиявий ишлар олиб бориш орқали бажариш мумкин эди. Деҳқонларни социалистик тараққиёт йўлига олиб ўтишда буйруқбозлик ва маъмуриятчиликка берилиш ҳоллари бутун мамлакатимизда, жумладан Ўзбекистонда ҳам юз берди.

Маълумки, ер-сув ислоҳоти деҳқонлар оммасини социализмга томон бориш йўлини тезлаштириш, феодал, феодал-патриархал муносабатларга ҳотима бериш, қишлоқ меҳнаткашларининг синфий-сиёсий онгини ошириш мақсадида ўтказилган эди. Бу тадбир даставвал бир қадар ривожланган деб ҳисобланган Фарғона, Самарқанд, Тошкент областларида амалга оширилди. Қашқадарё, Сурхондарё, Бухоро, Хоразм сингари ўтмишда қолоқ бўлган районларда эса шароит етилмаганлиги туфайли ер-сув ислоҳоти ўтказиш бир қадар кечиктирилган эди. Лекин амалда иш бошқача йўл билан олиб борилди. Илғор деб ҳисобланган жойларда ер-сув ислоҳоти билан коллективлаштириш орасида 2—3 йил ўтган бўлса (бу муддат ҳам кам эди), қолоқ районларда шу икки тадбир деярли биргаликда амалга оширила бошланди. Бу — маъмуриятчилик, кўр-кўрона иш тутишнинг худди ўзи эди. Бундай шароитда деҳқонлар оммасини коллективлаштириш ихтиёрийлик принципини четга суриб қўйиш ва қўпол маъмуриятчиликка асосланиш орқалигина амалга ошиши мумкин эди. Меҳнаткаш оммаси онгининг даражаси, мавжуд иқтисодий ва ижтимоий имкониятлар ҳисобга олинмай амалга оширилган бу тадбир аҳолиси кўчманчи чорвачилик билан шуғулланган районларда аянчли фожеаларга олиб келдики, ҳали бу ҳақда ҳеч ким фикрини айтгани, тарихнинг ёпиб бўлмайдиган ҳақиқатини кўрсатгани йўқ.

Деҳқонлар оммасини коллективлаштириш вазифалари белгиланганда Ўрта Осиё республикалари бу тадбир кейинроқ амалга ошириладиган районлар қаторига киритилган эди. Бундай хулосага келишдан олдин ўтмишда мустамлака бўлган чекка ўлкаларнинг иқтисодий ва сиёсий тараққиёти, деҳқонлар оммасининг ижтимоий-сиёсий, синфий онглилиги даражаси ҳисобга олинган эди. Лекин амалда бундай бўлмади. Ўзбекистонда коллективлаштириш йўлини амалга оширишда ўзбошимчаликка, шошма-шошарликка, асоссиз мусобақалашишларга, партия кўрсатмаларини қўпол бузиш ҳолларига ҳам йўл қўйилди. Мамлакатимиздаги социалистик қурилиш тажрибаси янги ижтимоий муносабатларга ўтишнинг вақтинчалик йўлларини —турли артеллар, кооперативларни юзага келтирди. Лекин Ўрта Осиё шароитида бу ўтиш босқичларидан ҳам етарли даражада фойдаланилди, деб бўлмайди.

М. С. Горбачев ўз докладида қулоқларга қарши олиб борилган курашда ҳам чекинишлар, масаланинг моҳиятини тўла тушунмаслик ҳоллари содир бўлганини кўрсатди. Ўрта Осиё республикаларида эса бу муҳим масалани ҳал этишдаги чалкашликлар мамлакатимизнинг марказий районларига нисбатан ҳам анча кучлироқ бўлган эди.

Масаланинг моҳиятига бир эътибор берайлик. Қулоқлар капиталистик ишлаб чиқариш муносабатларининг қишлоқ хўжалигига кириб келишининг оқибатидир. Ўрта Осиё шароитида эса аҳвол, менинг фикримча, бошқачароқ эди. Бу ерда капиталистик муносабатлар қишлоқ хўжалигига кенг кўламда кириб келмади, қишлоқда ва овулда Марказий Россиядаги сингари кескин, чуқур синфий табақаланиш юз бермади. Ерга нисбатан бўлган феодал мулкчилик, унга хос бўлган синфий эксплуатация формалари мустамлакачилик даврида тўла сақланиб қолди. Қулоқлар йирик ижтимоий синф сифатида асосан маҳаллий аҳолидан зўрлик билан тортиб олинган ерларда ўрнашган рус, украин деҳқонлари орасида шаклланди. Бинобарин, маҳаллий деҳқонлар орасида қишлоқ майда буржуазияси кучли ижтимоий-сиёсий куч сифатида шаклланмади. 1926—1929 йилларда ўтказилган ер ислоҳотидан кейин айрим ўртаҳол деҳқонлар қулоқлар даражасига кўтарилишига имкон бўлган бўлса ҳам, бу ҳолат оммавий тус олмади, қулоқларга хос бўлган ғоявий-сиёсий идеология тўла шаклланмади.

Шу сабабли коллективлаштириш даврида амалга оширилган қулоқлаштириш сиёсати ўртаҳол деҳқонларнинг анчагина қисмига, айрим жойларда ҳам ерли деҳқонларга нисбатан репрессиялар бошланишига олиб келди. Ҳолбуки, В. И. Ленин ўртаҳол деҳқон билан мустаҳкам иттифоқда бўлиш социализм пойдеворини барпо этишнинг энг муҳим шартларидан бири эканини кўрсатган эди. Социализм мустаҳкамлана бориши билан синфий кураш кучаяди, деган сохта ғоя назарий қарашлар соҳасидагина эмас, балки қатор амалий вазифаларни бажаришда ҳам жиддий хатоларга йўл қўйилишига олиб келди.

Социалистик қонунчилик, демократия ва социал адолатнинг ленинча принциплари бузилиши 1920 йилларнинг охири ва 1930 йил-

МУСОБАҚА — МИЛЛИОНЛАР ИЖОДИ

№ 1 (162) январь 1988 йил

БИЗ КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ЎРТАСИДА, ШУ ЖУМЛАДАН ДАВЛАТ ҲАМДА КООПЕРАТИВ КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ЎРТАСИДА АҲОЛИ ВА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЭҲТИЁЖЛАРИНИ ЭНГ ЯХШИ ТАРЗДА ҚОНДИРИШ УЧУН РЕАЛ МУСОБАҚАЛАШИШНИ КУЧАЙТИРИШ ЗАРУРЛИГИГА АМАЛ ҚИЛАМИЗ

(КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми материалларидан).

Ташаббускорлар шиори:

УЧ-УЧ ЯРИМ ЙИЛЛИК ПЛАН—ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ КУНИГАЧА!

Республика меҳнаткашлари Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб кутиб олиш учун мусобақани авж олдирмоқдалар

• Туб иқтисодий ислоҳот йўлида

ПУДРАТ УСУЛИ АФЗАЛЛИГИ

— Сув хўжалиги қурилиши соҳасида биринчилар қатори «Паркентстрой» тресги ҳам коллектив пудратга ўтиб ишлашга қарор қилди, — дейди трест бошқарувчиси Александр Михайлович Кузьмин. — Биз 1987 йилда иккита бўлинмамизни коллектив пудратга ўтказган эдик. Натижаси яхши бўлди.

Бу усулнинг афзаллиги шундаки, объектлар ўз вақтида, сифатли қуриб топширилади. Келган фойдадан коллектив манфаатдор бўлади. Асосий эътибор шартнома бажарилишига, фойданинг салмоғи ва меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилади. Буюртмачи билан пудратчи муносабатлари яхшиланди.

Трест беш йилликнинг биринчи йилида коллектив пудратга ўтиб ишлашга тайёргарлик кўра бошлади. Шу йилиёқ 197 минг сўм соф фойдага эришилди. Вақтбай ишлайдиган ишчилар сони 15 процент қисқартирилди, ишчиларнинг маошлари қайта кўриб чиқилди. Умуман трест бўйича 229 минг сўм маош фонди иқтисод қилинди. Меҳнат унумдорлиги ўртача ойликка ижобий таъсир этишини ишчилар тушуниб етдилар.

Коллектив пудратда меҳнатсевар, ҳалолликни қадрлайдиган кишилар ишлайди. Дастлабки ютуқлар чакки эмас. Трест шу кунгача пландаги 5 минг 893 ўрнига 6 минг 88 минг квадрат метр уй-жой қуриб фойдаланишга топширди.

Мана, трест ялписига янги усулда ишлашга ўтди. Лекин муаммолар ҳам пайдо бўлди. 1-бирлашган қурилиш ташкилотлари дирекцияси, министрликдаги ишлаб чиқариш, моддий-техника таъминоти бош бошқармалари, Тошкент таъминот бошқармаси материал техника воситаларини вақтида етказиб бермаяпти.

Навбатда турган ишчиларни уй-жой билан таъминлаш масаласини олайлик. Ҳозир трестнинг ўзида 140 киши уй-жой учун навбатда турибди. Аммо баъзи материаллар етишмаслиги натижасида уй-жойлар ўз вақтида топширилмаяпти. Трест план бўйича Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида ишчиларга 8 минг квадрат метр уй-жойни тортиқ этмоқчи эди. Аммо линолеум йўқлиги сабабли ваъдасининг устидан чиқолмади.

Механизмлар эскириб кетган. Уларнинг жуда кўпи ремонтталаб. Ёнилғи-мойлаш материаллари етишмайди. Пландаги 876 тонна ўрнига 300 тонна ёнилғи-мойлаш материали олинди. Маҳаллий ҳокимият раҳбарлари трест бўлинмаларини планда кўрсатилмаган ишларга жалб этади. Юқори ташкилотларга ҳар хил ҳисоботлар беришга тўғри келади...

1988 йилда трест олдида катта вазифалар турибди. Нарядсиз усулда ишлаб 140 ўринга мўлжалланган боғча, 300 ўринга мўлжалланган клуб, 3,5 минг квадрат метр уй-жой қурилади. 780 ўқувчи ўқийдиган мактаб, ҳунар-техника билим юрти, бассейн қуриш ҳам мўлжалланган.

Адирликларда ўнлаб гектар ер ўзлаштирилади. Паркент канали зонасида ўтган йили 20 гектар ерда томчилатиб суғориш системаси қурилган эди. Бу йил эса яна 30 гектар ерда шундай система ишлатилади. Паркент канали ўзанидаги Отчопгансойда катта дюкер қурила бошланди. Шу қурилишга 1 миллион 800 минг сўм сарфланади. Қурилишни 1-ихтисослашган механизациялашган кўчма колонна олиб боряпти.

Ҳамма жойда бўлгани каби бу ерда ҳам туб ислоҳот муваффақиятини илғор, новатор ходимлар таъминлаяпти. 2-механизациялашган кўчма колоннадан Ўзбекистон ССР сув хўжалиги аълочиси Ю. Сиропатов, 3-механизациялашган кўчма колонна бульдозерчиси Г. Агадуллин, 5-механизациялашган кўчма колонна слесари А. Пишенко, 2-хўжалик ҳисобидаги автомобиль корхонаси ҳайдовчиси Т. Мақсутбоев ва бошқалар смена нормаларини ортиғи билан бажармоқдалар. Коллектив пудрат усулида ҳар бир ишчининг меҳнатдаги ҳиссаси ҳисобга олинмоқда. Шу сабабли ишга кечикиб келиш ҳоллари кескин камайди.

Шу кунларда трестда Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақа авж олмоқда.

Т. ШОЮСУПОВА,
Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги матбуот маркази ходими.

Мақсадлар муштараклиги

ТОШКЕНТ, БУХОРО, АНДИЖОН ТЎҚИМАЧИЛАРИГА ОЧИҚ ХАТ

Тикувчилик бирлашмаси қолоқ корхоналар қаторига тушиб қолганлиги область партия, совет ташкилотларини жуда ташвишлантириб қўйди.

Шунга кўра, зудлик билан бирлашмада ташкилий тадбирлар ишлаб чиқилди. Ишлаб чиқариш интизоми мустаҳкамланди. Цех ва бригада бошлиқларига нисбатан талабчанлик кучайтирилди. Инсон омилига алоҳида эътибор берила бошланди. Ишлаб чиқаришга иқтисодий метод билан раҳбарлик қилиш йўлга қўйилди. Одамларнинг меҳнатга бўлган муносабати яхшиланди.

Бунинг ижобий самаралари яққол кўзга ташланмоқда. Ўтган йили 20 миллион сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилди. Пландан ташқари 473 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Қолоқлик ҳам барҳам топмоқда.

Корхонамизда маҳсулот сифатига алоҳида эътибор берилаётир. Экспериментал цехимиз эркаклар кўйлагининг 20 га яқин нусхасини яратди. Ундан 13 таси ишлаб чиқаришга жорий этилди. Айни пайтда «Янгилик» индекси билан чиройли кўйлаклар ишлаб чиқарилаётир. Бу савдо ташкилотларига ҳам маъқул тушмоқда. Биз «Янгилик» белгили кўйлак тикиш шартнома мажбуриятларини ҳам ошириб бажармоқдамиз.

Муаззам Абдуллаева, Тошой Тўрақулова бошлиқ биринчи ва иккинчи цехлар коллективлари қўлга киритаётган зафарлар билан фахрланса арзийди. Уларнинг ғайрати туфайли суткасига 16 минг 500 ўрнига 18 минг дона кўйлак тикилмоқда. Марина Черемисина, Зуҳрахон Аминова, Майсара Раҳмонова, Марҳамат Ҳаққиева раҳбарлик қилаётган коллективлар 1988 йилнинг март ойи ҳисобига маҳсулот тайёрламоқдалар. Албатта, ютуқлар ўз-ўзидан қўлга киритилаётгани йўқ. Ўнлаб, юзлаб ишчилар зарбдор суръат билан ишлаб коллектив муваффақиятини таъминламоқдалар. Айниқса, Муслима Давронова, Бибиш Ниёзова, Мавжуда Шарипова, Жумагул Эргашева сингари беш йиллик илғорлари эришаётган ютуқлар қувончли.

Цехлар қайта реконструкция қилиниб, замонавий тикувчилик механизм ва ускуналари билан жиҳозланди. Шунингдек, цехларда ёзда совитадиган, қишда иситадиган қурилма ўрнатилди. Ётоқхона, ошхона, болалар боғчаларида ҳам шарт-шароит яхшиланмоқда. Ишчиларимизнинг нормал меҳнат қилишлари учун тегишли қулайликлар яратилаётир. Корхона маъмурий биноси қуриляпти. Территорияда ишчилар учун дам олиш ва маиший хизмат хоналари барпо қилинмоқда.

Биз корхонани тармоқнинг энг илғор коллективларидан бирига айлантириш ҳаракатидамиз. Аммо шу йўлда қатор проблемаларни енгишга ҳам тўғри келяпти. Афсуски, шу проблемалар замиридаги нуқсонларни бартараф этишга қўлимиз калталик қилади. Бу таъминот билан боғлиқ муаммодир. Республикадаги айрим тўқимачилик комбинатлари талабимизни тўлиқ қондиролмаяпти. Бухоро, Тошкент ва Андижон тўқимачилик комбинатлари раҳбарларига жиддий эътирозларимиз бор. Масалан, ўтган йили Тошкент тўқимачилик комбинати 78 минг, Бухоро тўқимачилик комбинати 220 минг, Андижон тўқимачилик комбинати 314 минг метр газлама етказиб бермаганлигини қандай баҳолаш мумкин?

Айнан шу корхоналар сифатсиз маҳсулотларини тиқиштиришга уриняптилар. Шу мақсадда баъзан буюртма берилмаган бошқа артикулдаги сифатсиз газламалар юборилялти. Ахир, бу ҳолда қайта қуришга, туб иқтисодий ислоҳотга эришиб бўладими? Йўқ, албатта! Ҳар ким ўз корхонаси обрўйи учун курашади. Биз ҳам корхонамиз ютуғига соя тушмасин, деймиз. Маълумки, хом ашё қанчалик сифатсиз бўлса, ундан тайёрланадиган маҳсулот ҳам сифатсиз бўлади.

Аслида ҳаммамизнинг мақсадимиз ягона. Лекин шу мақсад йўлида ҳалол ва виждонан ишлашимиз зарур. Шундагина халқимизнинг талаб ва эҳтиёжларини қондираоламиз, қўли гул ишчиларимиз тикаётган эркаклар ва болалар бежирим кўйлаклари магазинларда туриб қолмайди.

А. ЛИХИН,
Қарши тикувчилик бирлашмаси бош директори.

• Куюнчаклар мактуби

ЗАНГ БОСГАН МЕТАЛЛАР

Мен Самарқанд автомобиль-транспорт экспедицияси комбинатида ишлайман. Шаҳарлараро юк ташиймиз. Турли завод, фабрикалар ва бирлашмаларга юк келтириб, юк олиб кетамиз. Шунда кўпгина корхоналар ҳовлисида уюм-уюм металлар бекорга занг босиб ётганини кўрамиз.

Агар шу металларни давлатга топшириб қайта ишланса, давлатимиз анча фойда кўрган бўлар эди. Агар шу металлар республика, қолаверса, бутун мамлакатимиз бўйича ҳисобга олинса, жуда кўп. Айтишларича, АҚШда нефтни сотиб олишади, ўзлариникини запас қилиб олиб қўйишади. Мен нима демоқчиман: давлатимиз темир қазиб чиқаради. Лекин қанча-қанча меҳнат ва маблағ сарфлаб олинган темирга бефарқ қаралади. Қаерлардадир занг босиб ётган темир парчалари, эски деталларни қайта ишлашга юбориш зарурлигига эътибор берилмаяпти.

Мисол учун биз «Самарқанд — Тошкент» маршрути бўйича ишга чиқдик. Самарқанддаги корхона ҳар уч ойда Тошкент заводига алюминни қайта ишлаш учун металл юбориши керак экан. Буларда шундай план бор. Планни бажариш учун бу корхона бутун алюминий симларини қайта ишлашга юборяпти.

Олмалиқ уй-рўзғор буюмлари заводи ҳовлисида қанча-дан-қанча металл занг босиб ётибди. Бу фақат биргина шу заводда эмас.

Шундай хўжасизлик кўринишлари бартараф этилиши керак. Завод, фабрика ва корхона раҳбарлари, жавобгар шахсларни металларни вақтида топширишга лоқайдлик билан қарамасликка жиддийроқ чақирсак яхши бўлар эди. Негаки, тежалгани нақд бойликку!

Баҳром ФАЙЗИЕВ,
шофер.

УЧҚУНДАН АЛАНГА

МУСОБАҚА МАРОМИГА БИР НАЗАР

БЕШ ЙИЛЛИГИМИЗнинг учинчи йили амал қила бошлаганига бир ой бўляпти. Шу бир ой бунёдкорлик соҳасида катта сафарбарликдан далолат бериб турибди.

Аввало, давлат корхонаси (бирлашмаси) ҳақидаги Қонун кучга кирди. У корхоналар мустақиллигини оширди. Мустақиллик имкониятлари коллективларни ўз харажатларини ўзи қоплаш, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш йўлларини очиб бермоқдаки, бу фойда салмоғини ошириб боришга руҳлантирмоқда. Фойда кўрсаткичи мўъжизакорлигини меҳнат аҳли ўз кундалик амалий фаолиятида тўла англаб етмоқда. Ишчи-ю мутахассис, яратувчилик билан банд бўлган ҳар бир киши исрофгарчилик олдини олиш, моддий ресурслардан тежаб фойдаланиш чораларини кўряпти.

Тўла хўжалик ҳисоби талаблари асосида ишлаётган кўпгина коллективлар бир маромда меҳнат қилиб, ҳозирнинг ўзидаёқ яхши натижаларни қўлга кирита бошладилар. Йилимизнинг яна бир ўзига хос жиҳати шундаки, 1988 йил Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йили сифатида тарихга киради. Партия конференциясига тайёргарлик даврида шонли ҳаракатлар юзага келмоқда.

Шундай ҳаракатлардан бири 1988 йил ва умуман беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа кенг қулоч ёяётганлигидир. Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети Бутуниттифоқ XIX партия конференциясини муносиб нишонлашга аҳд қилган мусобақа илғорларидан бир группасининг ташаббусини маъқуллади. Улар орасида Наманагандаги 10-қурилиш тресги 1-бошқармаси бригадири Д. Абдураҳмонов, Тошкентдаги электр аппаратлари бирлашмаси монтажчиси Л. Валетова, Самарқанддаги «8-Март» тикувчилик бирлашмаси мотористкаси А. Нуштаева, Тошкентдаги 2502-автоколонна ҳайдовчиси А. Собиров ҳам бор. Бу ташаббускорлар партия конференцияси очиладиган кунни беш йилликнинг уч-уч ярим йиллик планларини бажариш билан нишонлашга сўз бердилар.

Бу ҳаракат республикадаги саноат корхоналари, қурилиш майдонлари, транспорт тармоқларида кенг қўллаб-қувватланмоқда. Ўз касбини пухта ўзлаштириб олган стахановчилар имкониятларини, маҳоратларини, ички резервларини обдон ҳисоб-китоб қилиб кўриб оширилган социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар. Масалан, Бухоро тўқимачилик комбинати 1-фабрикаси мастер ёрдамчиси коммунист Н. Нарзуллаев ўз ҳамкасбларини партия конференцияси шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлашга даъват этди. Ўзи эса партия анжумани иш бошлайдиган кунгача шахсий беш йиллик маррасини эгаллайди. Бунинг учун у ўз ихтиёридаги муҳим имконият — кенгайтирилган иш зонасида ишлаш имкониятидан самарали фойдаланади. Н. Нарзуллаев янги йилдан бошлаб нормадаги 36 ўрнига 48 станокда ишлаётир.

Партия конференцияси шарафига алоҳида-алоҳида кишиларгина эмас, шу билан бирга бутун-бутун коллективлар ҳам юксак социалистик мажбуриятлар қабул қилмоқдалар. Бундай ҳаракат, айниқса, Самарқанд болалар пойабзали фабрикасида авж олмоқда. Корхона партия комитети З. Ковалева бошлиқ 6-цех ва 7-цехнинг С. Қурбонова раҳбарлик қилаётган бригадаси коллективларининг мажбуриятларини маъқуллади. Цех коллективи 28 июнгача планга қўшимча 240 минг сўмлик товар маҳсулот реализация қилади. 260 минг ўрнига 324 минг жуфт болалар пойабзали ишлаб чиқарилади. Фойда олиш 210 минг ўрнига 246 минг сўмга етказилади. Бу беш йиллик уч йили планлари ортиғи билан адо этилишига кафолат беради.

Дарҳақиқат, ҳар қандай ташаббус, шонли ҳаракатлар ўз издошларини топиши, такрорланиши билан афзал. Партия конференцияси шарафига кенг авж олаётган социалистик мусобақа қатнашчилари сафи кенгайиб боришида меҳнат коллективлари учун яратиб берилаётган шарт-шароитлар муҳим роль ўйнайди. Шу билан бирга мусобақанинг ташкил этилиши, қатнашчиларнинг рағбатлантирилиши ва натижалари холис чиқарилиши ҳам муҳимдир.

Маҳаллий партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари хўжалик органлари билан яқин ҳамкорликда ишлаб, социалистик мусобақанинг амалий натижаларини кўпайтиришда яқиндан ёрдам кўрсатишлари талаб қилинади. Бунда КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг ўн иккинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ташкил этиш ҳақидаги қарори талаблари алоҳида назар-эътиборга олиниши зарур.

Бир нарсадан огоҳ бўлиш керак: мусобақада расмиятчилик, дабдабабозлик кайфиятларига ўрин бўлмасин. Социалистик мусобақада шовқин-сурон ўрнини соғлом меҳнат беллашуви, турғунлик ҳолатлари ўрнини қизғин яратувчилик ишлари эгаллаши лозим.

Партия конференцияси шарафига бошланган социалистик мусобақа қатнашчилари сафи кенгаяверсин!

ларнинг бошидаёқ шахсга сиғинишга, репрессиялар кенг ёйилишига, ғоявий мухолифларгагина эмас, балки хушомадгўй бўлмаган, мустақил фикрловчи, принципиал кишиларга ҳам турли ёрлиқлар ёпиштириш, уларнинг бўйнига хаёлга ҳам келмайдиган айбларни қўйиш ҳолларига олиб келди. Энди 1920 ва 1930 йилларда бўлиб ўтган ғоявий-сиёсий кураш тарихининг айрим саҳифаларни илмий асосда чуқурроқ ва мукаммалроқ кўриб чиқиш вақти келди.

МАШҲУР аллома олим Маҳмудхўжа Беҳбудий янги билим ва маърифат тарғиботчиси бўлгани, рус ишчиларининг Ўрта Осиё халқларига кўрсатган ижобий таъсирини тан олгани учун Бухоро амири томонидан 1919 йилда қатл этилган эди. Ваҳолонки, жадидлар оқимига мансуб бўлган деб унинг номини тарих саҳифаларидан ўчириб ташлашди. Ахир, бир вақтлар ҳозирги Қарши шаҳри Беҳбудий номи билан аталиб келинган-ку? Жадидлар ҳаракатига баҳо бериш борасидаги бир ёқламаликларга ҳам хотима бермоқ, бу оқимнинг ролини конкрет тарихий шароитларни ҳисобга олиб аниқламоқ керак. Чўлпон, Фитрат ва бошқа шоир-ёзувчилар, олимларнинг фаолиятини баҳолашдаги бир ёқламалик маънавий ҳаётимиз камолотига катта зарар келтирди.

Фан ва маданиятнинг айрим йирик арбобларига нисбатан бўлган нотўғри сиёсатда йўл қўйилган асосий хато — инсон маънавий камолоти объектив сабабларининг мураккаблигини билмасликдир. Инсон бир тахта эмаски, биз уни ўзимиз хоҳлаган вақтда хоҳлаган бўёққа бўяб олсак. Инсоннинг дунё қараши, тушунча ва эътиқоди узоқ вақтлар давомида шаклланади ва тезликда ўзгариб кетавермайди. Чўлпон, Фитрат ва бошқаларнинг дунёқараши Октябрь революциясидан олдин шаклланган эди. Социалистик воқеликни, унинг идеологиясини тушуниш ва унга садоқат билан хизмат қилиш йўлига ўтиб олиш эса анча вақтни талаб қилар эди. Улар катта, мураккаб ғоявий эволюцияни ўз бошларидан кечирдилар. Миллий сиёсатни амалга ошириш, миллий маданият ва маданий меросга муносабат борасида йўл қўйилган хатолар, ижтимоий, иқтисодий ҳаёт соҳасида ўзгаришлар ясаш йўлида учраган шошма-шошарликлар ва бошқа камчиликлар ҳам уларнинг ғоявий эволюциясига таъсир этмай иложи йўқ эди. Шу сабабли улар маълум даврларда пантуркизм ва миллатчилик ғояларн таъсирида ҳам бўлдилар. Улар партия олиб борган катта ғоявий-тарбиявий ишлар таъсири остида аста-секин янги жамиятнинг куйчиси ва тарғиботчиси бўлиб қолдилар, ўз асарларида халқимизнинг аянчли ўтмишини, янги улуғвор воқеликни ёритиб бердилар. Бу партиянинг маданий ва миллий сиёсат борасидаги улкан ютуғи эди. Лекин бу ютуққа етарли тўғри баҳо берилмади, бизнинг позициямизга ўтган маҳаллий зиёлиларнинг кучи ва имкониятидан айрим ҳолларда оқилона фойдаланилмади. Чўлпон ва Фитрат ўша даврдаги кўплаб фан ва маданият арбоблари сингари асоссиз репрессиянинг қурбони бўлдилар. Бу ҳақиқатни очиқ-ойдин айтишга олимларимизда, маданият ходимларида ҳали ҳам дадиллик етишмай турибди.

Социал адолатсизлик, социалистик қонунчиликнинг бузилиши 1937—1938 йилларда энг юқори чўққисига чиқди, юз минглаб партия ва давлат арбоблари, саркардалар, олимлар, маданият арбобларининг тақдирини оёқ ости қилиш билан амалга ошган оммавий репрессияга айланиб кетди. Партияга, совет тузумига, халқимизга ҳалол хизмат қилган, соф виждонли кўплаб кишилар адолатсизлик, қонунбузарчиликнинг қурбони бўлди. Ўзининг ҳалол ва поклигига имони комил бўлган кишилар қандай даҳшатли азоб-уқубатларни бошдан кечирмадилар?! Менга Абдулла Қодирий, Усмон Носир ҳаётининг сўнгги дақиқаларини марҳум Тожихон Шодиева гапириб берган эди. Қандай адолатсизликки, даҳшатли азоблар инсонни ўзи қилмаган, хаёлига ҳам келмаган хатоларни қилдим, деб бўйнига олишга мажбур этса! Қандай мудҳишликки, бутун вужуди билан халққа хизмат қилган коммунистларни сотқинлар, халқ душманлари деб эълон қилишса ва бу афсонага бутун халқ оммасини ишонтиришса, маъмурий органлар эса уларнинг гуноҳини «тўла асослаб» берса!

КОММУНИСТИК партия ва Совет давлатининг йирик арбоблари, туғма истеъдод эгалари, оғир шароитларда амалга оширилган социалистик қурилишнинг оташқалб жангчилари А. Икромов, Ф. Хўжаев тақдири ҳам ҳаммамизга маълум. Улар Ленин ғояларига содиқ бўлганлар, социализм ҳақиқатига, социалистик қонунчилик ва социал адолат принципларига тўла ишонганлар. Улар ҳам бошқалар қатори асоссиз репрессиянинг қурбони бўлдилар.

Мана шундай мудҳиш адолатсизлик 1952 йилда ҳам такрорланди. Ўзбекистон фани ва маданиятининг кўплаб арбоблари «миллатчилик»да айбланиб қамоққа олинди. Лекин орадан 2—3 йил ўтгач, бу «айблари» асоссиз экани тан олиниб, улар озод қилинди. Хўп, яна адолат тантана қилди, дейлик. Лекин нима учун адолатсизлик такрор содир бўлгани ҳақида ҳам чуқурроқ ўйлаб кўриш керак. Инсон қалбини жароҳатлаш осон, лекин уни даволаш қийин.

Адолатсизлик билан боғлиқ бўлган бу хатолар И. Сталин, Ежов, Берия ва бошқаларнинг қаттиққўллиги, шахсий характеридаги нуқсонлар билангина боғлиқ эмас. Агар масаланинг моҳиятига чуқурроқ қарамасак, бундай камчиликларга абадий хотима бериб бўлмайди. Ўша йилларда йўл қўйилган хатолар, қайтариб бўлмас йўқотишлар ўтмиш тарихининг саҳифасигина эмас, балки бугунги кунимиз учун ҳам ҳеч эсдан чиқариш мумкин бўлмаган сабоқ бўлиши керак. Социал адолатсизликни вақт ўтгандан кейин қоралашнинг фойдаси камроқ бўлади.

Социалистик тараққиётимизга, ғоявий-сиёсий эътиқодимизга доғ тушириш сабабларидан бири — субъективизм ва волюнтаризм бўлди. В. И. Ленин вафотидан кейин бу хавфли социал-сиёсий иллат янги ва янги формаларда намоён бўла бошлади. Субъективизм ва волюнтаризм социалистик жамиятнинг моҳияти ва мақсадларига тубдан қарама-қаршидир, социалистик демократия, коллектив раҳбарлик ва демократик централизмнинг ленинча принципларига тўла риоя қилмасликнинг оқибатидир. Кўпгина йирик раҳбарлар ўз фаолиятини яхши бошлаган бўлсалар ҳам, вақт ўтиши билан субъективизм ва волюнтаризм таъсирига берилиб, жиддий хатоларга йўл қўйдилар, оммага етакчилик қилишнинг ленинча принципларидан чекиндилар. Ўзбекистон партия ташкилотига чорак аср раҳбарлик қилган Ш. Рашидов ҳам ана шундай йўлдан борди. У ҳаётининг айниқса сўнгги йилларида субъективизм ва волюнтаризм ботқоғига бутунлай ботиб кетдики, бунинг оқибатида иқтисодий, ижтимоий, маънавий ҳаёт соҳасида келиб чиққан йўқотишлар, кадрларни танлаш, тарбиялаш, улардан амалда фойдаланиш борасидаги хатолар республикамизнинггина эмас, балки бутун мамлакатимизнинг тараққиётига ҳам салбий таъсир кўрсатди.

Катта ҳокимиятни қўлида тўплашга, фақат ўзи билганича иш тутишга интилган йирик маҳаллий раҳбарларнинг танқид зонасидан ташқарида туриши ҳам кўплаб салбий ҳодисаларга, катта йўқотишларга, қатор реал имкониятларни қўлдан бой беришга олиб келди. Муҳим ишларни амалга оширишда ошна-оғайничиликка . йўл қўйиш, асоссиз мақтовлар, ҳамма ерда бир-бирини қўллаб-қўлтиқлашга интилиш айрим маҳаллий раҳбарлар маълум жойларнинг ҳокими мутлақларига айланишига олиб келди. Республикамиздаги кўплаб область партия комитетлари биринчи секретарлари, айрим министрлар ва бошқа раҳбарлар жиноят йўлига, партия ва совет халқини алдаш ва талаш йўлига ўтиб олганини қандай изоҳлаш мумкин? Ахир бундай вазият бир кунда пайдо бўлмади, ўнлаб йиллар ичида шаклланди ва тобора газак ола борди. Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг собиқ секретари Р. Абдуллаева ўз мансабини суиистеъмол қилиши, кадрларни танлаш, ғоявий-тарбиявий ишларда катта хатоларга йўл қўйиши волюнтаризмга асос бўлган сабаблар ҳануз сақланиб қолганини кўрсатмоқда.

Бу ишлар оддий адашишгина эмас. Хўш, буни қандай изоҳлаш мумкин? Йирик раҳбарларнинг фаолиятида рўй берган мана шундай салбий томонга кескин бурилишларни уларни шахсий хислатлари билангина изоҳлаш мумкинми? Бу масаланинг моҳиятини аниқлашда шахснинг ўзигагина боғлиқ бўлмаган, уларнинг шундай йўлга кириб қолишига маълум маънода таъсир этган объектив ва субъектив заминлар ҳақида ҳам ўйлаш керак.

Менимча, ўтмишда хатоларга йўл қўйган кишиларни қоралаш, жазолаш билангина мақсадга эришиб бўлмайди. Ахир ҳамма жойларда ҳам маҳаллий раҳбарлар қўшиб ёзишларга, рақамбозликларга фақат ўз ихтиёри билан борди, деб бўлмайди. Маҳаллий шароитлар ва имкониятларни ҳисобга олмай ишлаб чиқаришни планлаштириш нореал вазифаларни бажаришни сўзсиз талаб қилиш ҳам шундай хатоларга олиб келди. Ўтмишни баҳолашда фақат орқага назар ташлабгина олдинга юриш, алам, ўч олиш, ғазаб ва нафрат ҳиссиёти таъсирида бўлиш мумкин эмас. Шахсларга баҳо беришда бирёқламаликка йўл қўйиш баъзан одат бўлиб қолди. Мақташга келганда бенуқсон камолотнинг тимсоли сифатида кўкларга кўтариб мақтаймиз, қоралашга келганда тўнни бутунлай тескари кийиб олиб, кўзни чирт юмиб, уларнинг ҳамма ёғини қора бўёққа бўяб ташлаймиз. Бу тарих ҳақиқатини билишнинг асло оқилона ва одилона йўли эмас.

Ҳақиқат эгиладию, лекин синмайди. Шовқинли даврлар ҳам, маълум мақсад ва манфаат йўлида тарихни, ҳодисаларни сохталаштирувчилар ҳам ўтиб кетади, лекин тарих ҳақиқати ҳақиқатлигича қолаверади, яна ўз қаддини ростлайди.

МАРКАЗИЙ ва маҳаллий матбуот саҳифаларида республикамизда 70—80-йилларда рўй берган хатолар, камчиликлар ва бошқа нуқсонлар ҳақида кўп ёзилди. Ҳақиқатда ҳам республикамизда рўй берган қўшиб ёзишлар, кўзбўямачиликлар, порахўрлик, маҳаллийчилик, кадрларни танлаш ва тарбиялаш борасидаги хатолар ижтимоий-иқтисодий тараққиётимизга катта зарар келтирди.

Лекин бундай негатив ҳодисаларни айрим регион ёки республикага хос деб қараш асло мумкин эмас. Ўзбекистонда бундай салбий ҳолатлар нисбатан кўпроқ бўлган бўлса ҳам, улар мамлакатимизнинг ҳамма ерида содир бўлган иқтисодий ва ижтимоий ҳаёт соҳасидаги йирик камчиликларнинг таркибий қисмидир. Гап — бу хато ва камчиликлар қаерда ва қай даражада ўрганилганлигидадир. Салбий ҳодисаларнинг сабаблар ва айбдорларини текшириш мамлакатимизнинг бирор районида ҳам Ўзбекистондаги сингари кенг ва чуқур олиб борилаётгани йўқ. Республикамизда ўтмишда йўл қўйилган хатолар кенг кўламда, ҳамма ерда микроскоплар ёрдамида текширилди, унга дахлдор бўлган шахсларнинг баъзилари адолатли жазоланди. Лекин бу хатолар ҳақида гапириш кўпмиллатли республикани қоралаш, бир бурда нонини пешона тери, ҳалол меҳнати билан топаётган меҳнаткашларнинг, халқнинг шанига доғ туширишга олиб келмаслиги керак. Ўтмишдаги хатолар, йўқотишлар нима сабабдан содир бўлди, деган саволга олимларимиз ҳам асосли жавоб бера олганлари йўқ. Улар кўп йиллар давомида йирик раҳбарларнинг фикрини, қабул қилинган ҳужжатларни абсолют, энг сўнгги ҳақиқатнинг ифодаси, деб кўрсатишга ўрганиб қолдилар. Шу сабабли баъзилар бу саволларга аниқ жавоб излашдан ўзларини четга оладилар. Баъзи олимларда бирор мустақил фикр айтишга ботинолмаслик ҳали ҳам йўқолиб кетмаган. Лекин оғир бўлса ҳам аччиқ ҳақиқатни очиқ айтадиган вақт келди. Ошкоралик келажак тараққиёти истиқболлари ҳақидаги турли фикрларни ўртага ташлаб, виждонан очиқ, ижодий мунозара қилишни ҳам ўз-ичига олади.

Ҳаётимизда содир бўлган салбий ҳолатларнинг баъзилари ҳақида фикр юритдик, холос. «Биз — деган эди М. С. Горбачев Октябрь революцияси 70 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишдаги докладида «...ҳанузгача ҳам тарихимизнинг нозик масалаларидан юз ўгиришга, улар ҳақида чурқ этмасликка, гўё ҳеч нарса бўлмагандек тасаввур туғдиришга уринишларга дуч келиб турибмиз. Бунга биз қўшила олмаймиз. Бундай қилиш тарихий ҳақиқатни менсимаслик, қонунсизлик ва ўзбошимчаликнинг айбсиз қурбонлари бўлган кишилар хотирасига ҳурматсизлик бўлур эди».

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумида, партиямизнинг XXVII съездида, Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XXI съездида ана шу масалалар устида жиддий тўхтаб ўтилди. Коммунистик партия ўтмишда йўл қўйилган хатоларга ленинча принципиаллик билан баҳо бериб, қайта қуриш ва жадаллаштириш орқалигина социализмга хос бўлган реал имкониятлардан тўла фойдаланишимиз, жамиятимизнинг иқтисодий қувватини мустаҳкамлашимиз, совет кишиларининг моддий турмуш даражасини, ижтимоий ва маънавий эҳтиёжларини қондиришни яхшилашимиз мумкинлигини кўрсатди. Демак, қайта қуриш мамлакатимизда мавжуд бўлган социал-иқтисодий муносабатларнинг ҳаммасини емириб ташлаб, янгидан барпо этиш эмас. Қайта қуриш 1917 йил Октябрь ойидан бошлаб давом этаётган социалистик тараққиётнинг мантиқий давоми, янги босқичидир, шу йўлда мавжуд бўлган барча афзалликлар, катта имкониятларни тўла ўрганиш, юзага чиқариш, улардан оқилона фойдаланиш йўлларини излашдир, уларнинг мазмуни, кўлами, чегарасини яна ҳам кенгайтиришдир.

Э. ЮСУПОВ,
СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

• Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти ташкил этилган куннинг 70 йиллиги олдидан

СОЛДАТ БЎЛИШ ОСОНМАС

Хизматнинг икки ойи ортда қолди. Бу ерга янги келган ҳар бир йигит энди ўзини бемалол солдат деб ҳисоблаши мумкин. Лекин ҳали кўникма етишмайди. Ҳарбий маҳоратни эгаллаш керак. Бу энг мураккаб ва оғир бўлиб, катта меҳнат талаб қилади.

Ҳарбий хизмат — осон иш эмас. Ҳозирги кунда солдатларга янги талаблар қўйилмоқда. Ўқув машқлари маълум даражада жанговар ҳаракатларга яқинлаштирилган. Шунинг учун армия сафига келган ёшлар қисқа вақт ичида қурол-яроғларни ишлата билишлари, жанговар техникадан турли вазиятларда бемалол фойдалана олишлари, энг мураккаб вазиятларда аниқ ва ишонч билан ҳаракат қилишни ўрганишлари даркор.

Талаблар ошмоқда. Солдат, бунга чидаш бер. Машқда қийин бўлса, жангда осон кўчади. Лекин бу «жанг»лар фақат ўқув машқларигина бўлсин...

СУРАТДА: Отиб бўлдингми, унинг аниқлигига қойил қол!

В. Миленький фотоси (ЎзТАГ).

• Қаҳрамонлар орамизда

МАТОНАТЛИ ҚАЛБ

Тожибой аканинг туғилган куни ушбу хонадон соҳиблари учун гўёки байрам. Оиланинг барча фарзандлари жамулжам бўлишади. Бугун ҳам одатдагидек, Тожихон ая саҳардан тайёргарликни бошлаб юборди. Тиқ этса эшикка қарайди. «Ҳали замон, ҳаммалари йиғилиб кириб келишади», — деган ўй билан дам тандир бошига, дам уйга қатнайди. Келинлари ҳам қайнонанинг ҳар бир хатти-ҳаракатини дарров илғаб олар, юмушини қўлидан олишга шошилишарди.

Ота ром айвонга тўшалган кўрпачага омонатгина чўкди-да, аллақайси журнални олиб варақлай бошлади.

— Ая, қаранг, ҳовлимизда худди тўй бўлаётганга ўхшайди-я, — деди оиланинг кенжаси Барнохон тандирдан узилаётган нонга сув сепаркан.

— Ҳа, қизим, тўйдан нимаси кам, — деди она ва айвон томонга ўгирилди. Тожибой ака энди журналдан кўз узиб, бир нуқтага тикилганча ўйга толганди.

Шу пайт эшикдан Анваржон, Муҳаррамхон, Сойибжонлар кўринишди. Зум ўтмай Довутбек, Абубакир, Одилбек, Бобурбек ҳам кириб келишди... Уй бир зумдаёқ гавжум бўлди-қолди. Ҳамма ота атрофига йиғилди. Тожибой ака 22 неварасининг ҳар бирини алоҳида меҳр билан суяди. Онанинг эса ҳамон кўнгли алағда. Чунки Баҳодирдан ҳануз дарак йўқ.

— Дада, туғилган кунингиз билан! — Анваржон оиланинг тўнғичи бўлгани учунми, биринчи бўлиб қўлидаги гулдастасини узатди.

— Раҳмат, ўғлим. Ҳар қандай шодлик бизга сизлар билан татийди! — ота аяга юзланди. — Тўғрими, аяси!

— Нимасини айтасиз, буларсиз биз... —онанинг кўнгли алланечук бўлиб, дилида ҳали «кемтик» бордек, дарвоза томонга интиқ боқди. — «Ўнта бўлса ўрни, қирқта бўлса қилиғи бошқа» дейдилар-ку...

Эшикдан Баҳодиржон шошилиб кириб келди. Чунки у бу кун сменада эди. Ҳамманинг кайфияти чоғ. Неваралар чуғур-чуғур қилишиб, буваларини саволларга кўмиб ташлашарди.

— Орденларингиз мунча кўп? — болаларча соддалик билан сўрайди кичкироғи.

— Бува, сиз фашистларни қандай қилиб адабини бергансиз?

— Севастополдаги жангни гапириб беринг?

— Йўқ, йўқ, денгиз бўйидагисини?! — дадилроғи ўзиникини маъқуллайди.

Оила аъзолари бир зум сукут сақлаб, отага тикилишди.

— Қўйинглар, болаларим, шу айём кунда, отинг ўчкур урушни эслатманглар, — деди Тожихон ая орадаги ноқулай жимликни бузиб.

— Денгиз бўйидаги жангними? — Тожибой ака аянинг гапини бўлди. Ота уларнинг саволларига батафсил жавоб берарди. «Денгиз бўйидаги...» У беихтиёр яна ўша мудҳиш дамларни ёдга олди. Чунки у бу суронли йилларни ҳеч қачон унута олмайди...

Тожибой Мадазимов ҳарбий хизматга Андижон шаҳридан 1939 йил чақирилди. У ўзининг йигитлик бурчини ўташни Саратов шаҳрида 12-ўқчи полкда бошлаб, дастлабки ҳарбий билим сирларини шу ерда ўрганди. Улуғ Ватан уруши бошланганда у Закавказье ҳарбий округига қарашли ўқчи полк составида эди.

...1942 йил 14 апрель. Старшина Тожибой Мадазимов 35-гвардия «Қирғоқ» артиллерия қисмларида хизмат қиларди. Севастополни мудофаа қилиш учун қонли жанглар давом этарди. Фашист газандалари шаҳарни қуруқликдан тўплар билан, осмондан самолётлар билан тинмай бомбардимон қиларди. Жанглар кундан-кунга шиддатли тус оларди.

1942 йилнинг 22 апрели. Бир неча сония жанг майдони «тинчиб» қолди. Солдатлар сергакланишди. Чунки «тинчлик» ҳужум олдидан душманнинг чалғитиш учун ишлатган ҳийласи эканлигини дарров пайқашди... Фашистлар бирданига ёпирилиб, бостириб кела бошлашди. Жангчилар «Ура!» садолари остида қарши ҳужумга кўтарилди. Жанг бошланиб кетди. Душман солдатлари сон жиҳатдан устун эди. Тожибой қаршисидан рўпара келган фашистни ер тишлатди. Ён томондан қилинган ҳамлани бартараф этиш эса осон бўлмади. Шу пайт кимдир унинг шундоқ ёнгинасида инграб, оёқлари остига юз тубан қулади. Жасур йигит қонга бўялиб ётган жангчи дўстини кўриб, нафратдан қалби ларзага келди. Қуролдошига ҳамла қилган икки фашистга қарши бир ўзи ҳужумга ташланди. Шу ерда унга чапдастлиги иш берди. Душманнинг пичоқ ўқталган қўлини ортга қайириб, иккинчи фашист томонга зарб билан қаттиқ итариб юборди. Иккинчи душман қайта ўзини ўнглагунча Тожибой қаддини ростлаб улгурди...

Тожибой Мадазимов шу жангда кўрсатган жасорати учун I даражали «Ватан уруши» ҳамда худди шундай жасоратни такрорлагани учун эса «Қизил Юлдуз» ордени ва бир нечта медаллар билан тақдирланди.

1942 йил 29 июнь куни Севастополдан чекиниш ҳақида буйруқ олинди. Тунда қолган техникани душман қўлига топширмаслик учун яроқсиз ҳолга келтириб, Қора денгиз бўйига, «Малякка» яқинида мудофаа чизиғига турилди. Эрта тонгдан (30 июнь куни) 500 га яқин душман самолёти қирғоқни бомбардимон қила бошлади. Ўқ тинмай ёмғирдек ёғар, снарядлар портларди. Қирғоқ худди элакдан элангандек, кўкдан ва ердан ўққа тутиларди. Кучлар нисбати эса тенг эмасди. Шиддат билан бошланган жанг ярим тунгача тинмади. Солдатлар жанг билан Қора денгиз соҳилига етиб келиб, қирғоқдаги «камар» (қирғоқ тагида 10—15 одам сиғадиган «ғорчалар» бор эди)ларни ўзларига истеҳкомга айлантиришди. Энди кундуз куни қирғоққа чиқиб, жанг қилиш имкони қолмаганди. Солдатлар руҳан тушкунликка тушмадилар, тунда камардан чиқиб, кўққисдан душманга қарши зарба беришарди. Ана шундай ҳужумлардан бирида Тожибойнинг бошига осколка тегди. (Ўша дайди ўқ-осколка ҳамон унинг танасида сақланади). Ёрдамчи кучлар етиб келишини жангчилар сабрсизлик билан кутишарди. 1 июль куни ёрдамчи куч ташланди, лекин биророта ҳам кема қирғоққа етиб келолмади...

Камарларда эса ярадорлар сони тобора ошиб борарди. Немислар ҳам ярим соатда радио орқали: «Қизил комиссарлар! Таслим бўлинглар!» деб тинмай вайсаб, асир тушишни тарғиб қилишарди. Лекин барча, ҳатто ярадор солдатлар ҳам охирги томчи қони қолгунча соҳилда жангни давом эттиришга қарор қилганди.

3 июль куни тунда жангга яроқли ҳамма солдатлар «ҳужум» операциясини тузиб чиқди. Операция ярим тунга белгиланди. Ҳужум белгиланган вақтда бошланди. Қирғоқда аёвсиз жанг бошланиб кетди. Тожибой жон-жаҳди билан жангга киришди. Фашистларнинг қирғоққа жойлашган бир неча истеҳкоми яксон қилинди. Душман катта талафот кўрди. Қирғоқдан чекиниш ҳақида буйруқ бўлганда, Т. Мадазимов навбатдаги душман истеҳкомини нишонга оларди. У бу имкониятни бой беришни истамади.

Шу пайт Тожибой иккала оёғи қаттиқ зирқираётганини сезди. Лекин довюрак йигит ўз мақсадига тўла эришмагунча, эгаллаб турган позициясидан бир қадам ҳам ортга жилмади... Кучли портлашдан атроф ёришиб кетди... У ортига чекинишга уринди . Шундагина у оёқлари ўзига бўйсунмаётганини пайқади. Жангчи қирғоқ томон эмаклаб кетди... Старшина Кравинко ва Босенколар Тожибойга ёрдамга етиб келишди. «Бопладинг, азамат, таъзирини бердинг, аблаҳларнинг!» дейишарди улар Тожибойни қўлтиғидан олиб кетишаркан. Лекин бу сўзларни у элас-элас узоқлардан эшитаётгандек эди...

Бу кураш матонатли йигит учун охирги жанг бўлди. Чунки у шу беомон тўқнашувда иккала оёғидан айрилганди.

Тожибой Мадазимов 1944 йил 12 июнда она шаҳри — Андижонга қайтиб келди. Бу ердаги аҳвол ҳам фронтдагидан енгил эмасди. Инсонда интилиш бўлса у, албатта ўз ўрнини топади. Тожибой ака ҳам узоқ йиллар Андижон шаҳридаги ДОСААФ кўнгилли жамиятида ҳайдовчилик сирларини қунт билан тингловчиларга ўргатди. У ҳамиша эл ташвиши, эл хизмати билан яшади. Ўзининг тақдиридан ҳеч қачон тушкунликка тушмади.

— Менинг ҳаётда қайта ўз ўрнимни топишимда, шундай фаровон турмушни кўришимда рафиқам Тожихоннинг хизмати жуда катта, — дейди у мамнун бир қиёфада. — Чунки у энг оғир дамларда кўнглимни кўтарди, қўшқанот бўлди, маънавий қувватлаб турди. 9 фарзандлик бўлдик, уларни ҳам иродали, ҳамиша келажакка ишонч билан қараш руҳида тарбияладик. Зеро, инсонни улуғлайдиган фазилат бу— матонатдир!

Дарҳақиқат, Тожибой Мадазимовни ҳам урушнинг суронли оловини мардона ёриб ўтишга, сермашаққат тикланиш йилларида сабот билан меҳнат қилишга даъват этган туйғу ҳам шу матонат эди!

Саида ЙЎЛДОШЕВА.

• Спорт

БОКС:

Ҳал қилувчи баҳслар арафасида

Мамлакатимиз чарм қўлқоп усталарининг баҳслари қизғин паллага кирмоқда. Боксчилар курашни давом эттириш, ҳал қилувчи баҳсларга йўлланма олиш учун астойдил куч синашмоқдалар. Рингга икки марта кўтарилиб, олқиш олган спортчилар эса чорак финал баҳсларида иштирок этишга имкон топдилар. Шуни айтиш керакки, ҳар бир учрашувнинг боришини синчковлик билан кузатаётган, холис ҳамда оқилона баҳолашга ҳаракат қилаётган ҳакамлар талабни халқаро миқёсда қўймоқдалар.

Чемпионат иштирокчилари эса тобора сараланиб бормоқда. Навбатдаги мусобақаларда ҳам 25 учрашув бўлиб ўтди. 57 килограмм вазнли боксчилар қатори рингга кўтарилган қибрайлик Собир Кесейхонов ишқибозларни қувонтирди. У биринчи учрашувни туркманистонлик Бекмурод Дурдиев билан ўтказиб, 5:0 ҳисобида муваффақият қозонди. Лекин таниқли боксчимиз халқаро классдаги спорт мастери Ринат Тришевнинг омади келмади. У украиналик халқаро мастер Виктор Аксёновга ютқазиб (1:4), рақибини чорак финалга йўлланма олишига «имкон» берди. Шундай қилиб, 91 килограмм вазнли боксчилар қатори баҳслашаётган Ринат Тришев ҳам умидни пучга чиқарди.

Шу вазнда куч синашган боксчилардан халқаро мастер Евгений Судаков (РСФСР) билан унинг командадоши Усмон Арсалиев кучлилар сафидан жой олишда. Евгений украиналик моҳир боксчи Виктор Качановскийни ўйиндан чиқарган бўлса, арманистонлик Артур Заградян Усмоннинг кучли зарбларидан доғда қолди. 51 килограмм вазнли боксчилар ўртасидаги учрашувлар ҳам катта қизиқиш уйғотди. Бу вазнда 14 боксчи илк марта рингга кўтарилиб, саралаш учрашувларини ўтказди. Молдавиялик Тимофей Скрябин, РСФСР командаси аъзоларидан Альберт Покеев, Юрий Арбачаков, Анатолий Филиппов, қозоғистонлик Вадим Присяжнюк, арманистонлик Тигран Сетракян, ленинградлик Гамзат Хонборовлар муваффақият қозонишди.

57 килограмм вазнли боксчилар орасида украиналик Акрач Куюмжан билан Сергей Суходоев, РСФСР командаси аъзоси Айрат Хамотов, арманистонлик Мехак Казарян, қирғизистонлик Абубакир Холмирзаев, қозоғистонлик Валентин Юнусов ва ленинградлик Сергей Артёмовлар дастлабки учрашувни кўтаринки руҳда ўтказиб, рингдан қўл кўтариб тушдилар. 71 килограммли боксчиларнинг аксарияти иккинчи марта куч синашиб, чорак финалга чиқишди. Чунончи, қозоғистонлик Евгений Зайцев, Виктор Егоров (РСФСР), арманистонлик Исроил Акопкохян, Александр Панин билан Владислав Рязанцев (РСФСР), Бабкен Саградян (Арманистон)лар энди ярим финалга йўлланма олиш учун курашадиган бўлишди.

Бокс баҳслари учрашувдан учрашувга кескинлик олмоқда. Мухлислар назарига тушган, халқаро майдонларда маҳорат кўрсатган С. Смирнов, В. Качановский, И. Колесников, Д. Белоглазов, А. Чолокянларнинг ўйиндан чиқиб қолишлари ҳам шундан далолат. Финал баҳсларининг муросасиз ўтиши кутилмоқда.

Ҳ. НОСИРОВ,
А. АЛИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ГОССТРАХ ҚАРИГАНДА ФАРОВОН ТУРМУШ КЕЧИРИШИНГИЗГА КАФОЛАТ БЕРАДИ

ҚЎШИМЧА ПЕНСИЯ СТРАХОВАНИЕСИ шартномасини ўз вақтида тузсангиз, асосий пенсиянгизга қўшиб ҳар ойда 50 сўмгача олишингиз мумкин.

Бу пул дастлабки олти йил давомида страхование қилдирган кишининг ойлик бадаллари ҳисобидан, кейинги йилларда Госстрах фонди ҳисобидан тўланади.

Страхованиенинг бу янги тури 1988 йил январь ойидан кучга кирди ва страхование қилдирган киши пенсия ёшига етганидан сўнг умрининг охиригача асосий пенсиясига қўшимча равишда страхование пенсияси (10 сўмдан 50 сўмгача) тўланишига кафолат беради.

Тўлов бадалининг миқдори қўшимча пенсия миқдорига, страхование қилдирувчининг ёшига ва страхование муддатига боғлиқ. Масалан, қўшимча пенсия страхованиеси юзасидан шартномани эркак киши 35 ёшда, аёл киши 30 ёшда тузса, ундан ҳар ойда тўланадиган страхование бадали энг кам — фақат 11 сўм бўлади. Агар шартнома 55 ёшда 50 сўм қўшимча пенсия олиш учун тузилса, бу ҳолда страхование бадали 77 сўм 30 тийинга тўғри келади.

Қўшимча пенсия страхованиеси юзасидан шартномани фақат ишлайдиган эркаклар 35 ёшдан, аёллар 30 ёшдан тузишлари мумкин. Страхованиенинг максимал муддати 25 йил, қўшимча пенсиянинг умумий миқдори 50 сўмдан ошиқ эмас. Пенсия ёшига етган киши 60 ёшда ҳам шартнома тузиши мумкин, лекин бундай ҳолларда страхование пенсияси 65 ёшдан бошлаб тўланади.

Страхование қилдирган киши вафот этган ҳолда меросхўрларига тўланган қўшимча пенсиялар ҳисобдан чиқарилиб, олти йиллик пенсия миқдорида пул тўланади.

Страхованиенинг бу янги тури тўғрисида тўла маълумотни Госстрах инспекцияларидан ёки ташкилотингиз, районингизга хизмат қилувчи страхование ходимидан олишингиз мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ БОШ БОШҚАРМАСИ (телефон 33-33-27).

ЁНҒИН ЧИҚМАСИН ДЕСАНГИЗ...

ПАРИШОНХОТИРЛИККА ЧЕК ҚЎЙИШГА ТЎҒРИ КЕЛАДИ.

Бир эслаб кўрингчи, ошхонада электр чойнак штепселини розеткага уланган ҳолида қолдириб, телевизор кўришга кириб кетмадингизми, ёки,

уйдан чиқиб кетаётиб телевизорни ўчирдингизми,

электр иситгичи тун бўйи ток манбаига уланган ҳолда қолдирмадингизми?

Эҳ, нимасини айтасиз? Электр асбобларидан фойдаланишда эътиборсизликка йўл қўйган пайтимиз кам дейсизми?

БАХТСИЗ ТАСОДИФ ЮЗ БЕРМАСЛИГИ УЧУН ЁНҒИН ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИНИ БИЛИШ ВА УЛАРГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ҚИЛИШ КЕРАК.

Ток манбаига уланган электр асбобларни қаровсиз қолдириш,

махсус тагликка ўрнатилмаган электр асбобларни тез алангаланувчи нарсалар ёнига қўйиш,

электр чироқларини қоғоз ёки мато билан ўраш,

носоз виключатель, розетка, патрон ва электр асбобларидан фойдаланиш,

шунингдек, электр симларини мих қоқиб мустаҳкамлаш,

уларнинг устидан гулқоғоз ёпиштириш,

қўлбола предохранителлардан фойдаланиш,

электр симларини кавшарлагичсиз ва изоляциясиз улаш

ТАҚИҚЛАНАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКА КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРИШ ЖАМИЯТИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

Ҳар тўғрида

ЯНГИ ДОРИ

● Томсклик олимлар ишлаб чиққан янги дори миокард инфаркти, гепатит ва бошқа хил касалликлар диагностикасини оператив суратда аниқлашда қўл келади. От зардобидан тайёрланган бу альбумин деб аталган препарат яқин ойларда кўплаб ишлаб чиқарилади ва клиникаларга юборилади.

ХУШХЎР ТАОМ

● Японияда боққоллик дўконида хризантема сотилаётганини кўрган киши ажабланмайди. Чунки бу мамлакатда хризантемалар яхши озуқавий маҳсулотлар ҳисобланади. Йиғиб олинган гуллар қайнатилиб, сирка пуркалади ва шакар сепилади. Қарабсизки, хушхўр таом тайёр. Кика, яъни хризантемадан юзлаб хил таом тайёрлаш усуллари бор. Чунки, хризантема японлар наздида ёшлик ва саломатликни сақлаш воситаси ҳисобланади.

• Ташвишли сигнал

ЖОНИВОРЛАР АРЗ ҚИЛИШМАЙДИ-ДА?

Термиз ҳайвонот боғида бўлган табиат ихлосмандлари бу ерда сақланаётган турли қитъа ва минтақаларнинг жониворларини катта қизиқиш билан томоша қиладилар. Улар орасида жуда кам учрайдиган, ноёб, табиатда йўқолиб кетиш хавфи остида бўлган ва «Қизил китоб»га ёзилган ҳайвонларнинг 250 дан ортиқ тури бор. Шу боис бу республикадаги энг йирик ҳайвонот боғларидан бири ҳисобланади.

Ўрмон, тоғ, дашт шароитига ўрганган ҳайвонлар тутқинликда кўпайиши жуда қийин эканлиги фанга маълум. Лекин боғ ишчи-хизматчилари жонбозлиги, жониворларни табиий-иқлим шароитига яқин муҳитда боқишни жорий этганликлари туфайли ўнлаб йирик йиртқич ҳайвонлар, судралувчилар ва қушлардан насл олишга эришилди. Икки йил ичида 35 дан ортиқ ҳайвондан насл олиниб, уларнинг сони анча кўпайтирилди.

Эришилаётган натижалар эътиборга лойиқ бўлса-да, бу ердаги шароитни бошқа боғлар учун ибрат қилиб кўрсатиб бўлмайди. Термизда янги ҳайвонот боғи қуришга 1982 йилдаёқ қарор қилинган эди. Кўп ўтмай Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги коллегияси ҳамда Сурхондарё область ижроия комитетининг биргаликдаги қарори ҳам қабул қилинди. Хўш, қарорнинг ижроси нима бўлди?

Даставвал янги ҳайвонот боғи қуриш учун 22 гектар ер майдони ажратилди. Лойиҳалаш ва ҳужжатлаштириш ишлари бошлаб юборилди. Янги боғда жониворларни томошабинлардан ажратиб турадиган симтўр ва бошқа тўсиқлар бўлмай, улар ўрнига маълум чуқурлик ва кенгликдаги хандақлар барпо этиладиган, улар сув билан тўлдириладиган бўлди.

Янги боғда ҳайвонларнинг ҳар қайси тури учун барча табиий ва микроиқлим шароитлари яратиш, айиқ, йўлбарслар ва бошқа йирик йиртқич ҳайвонлар учун уя ва инлар, темир панжаралар бунёд этиш кўзда тутилди. Шунингдек, бу территорияда боғ, чўл, чакалакзор, тўқайзор, тепалик ва кўллар, қамишзорлар, жарлик, ботқоқлик ва бошқа манзараларни акс эттирадиган майдонлар ҳам барпо этилиши планлаштирилди.

Қисқаси, лойиҳа-смета ҳужжатларини тахт қилишга оз эмас—уч йил вақт сарфланди.

Кўз очиб юмгунча 1986 йил ҳам келди. Боғ қурилиши учун 1986 йилда 340 минг сўм маблағ ажратилди. Йил охиригача эса амал-тақал қилиб 138 минг сўм ўзлаштирилди. Нега шундай бўлди? Бу объект қурилишини ўз зиммасига олган ташкилотларнинг раҳбарлари уни учинчи даражали объектга чиқариб қўйганлар.

Бу қурилиш ишида область ижроия комитети капитал қурилиш бўлими (бошлиғи А. Н. Зокиров)— буюртмачи, «Облагропромстрой»нинг 1-қурилиш трести 255-механизациялашган кўчма колоннаси (бошлиғи В. Н. Комов) —пудратчи корхона ҳайвонот боғидан қарийб 25 километр узоқда, Учқизил посёлкасида жойлашганлиги сабабли янги боғ қурилишига етарли миқдорда ишчи кучлари ҳам, қурилиш материаллари ҳам юбормай келди. 3—4 киши ҳар куни қурилиш майдонига бекорга келиб-кетадиган бўлди. Бундай ачинарли аҳволдан буюртмачи ҳам ташвиш тортмади.

Масала яна Ўзбекистон ССР Министрлар Совети даражасида кўриб чиқилгач, 1987 йилда капитал қурилиш ишлари учун 300 минг сўм ажратилди. Лекин қурувчилар қолоқликдан чиқишга қарор қилмаган кўринадилар...

Бу ишга область «Водоканал» трести, область ўрмон хўжалиги, область «Сельхозтехника» бирлашмаси, область план комиссияси жиддийроқ эътибор бериши керак эди. Афсуски, уларнинг бирортаси ўз вазифасини сидқидилдан бажарди, деб бўлмайди.

Бу хотиржамликни, лоқайдликни қандай тушуниш мумкин? Ижро назорати учун ким жавоб беради?

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Редактор ўринбосари
Т. НАЖМИДДИНОВ.

Ўзбекистон ССР
Фанлар академиясининг
БИОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
вакант вазифага
**КОНКУРС
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ**

кичик илмий ходим: радиацион биохимия ва цитология лабораторияси.

Конкурс муддати — 3 февралгача.

Мурожаат учун адрес: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй.

●

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Узпромвентиляция» трестининг Тошкентдаги вентиляция буюмлари экспериментал заводи

ТУГАТИЛДИ

Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида кўриб чиқилади.

Адрес: 700146, Тошкент шаҳри, Зебо Шамсутдинова кўчаси, 18-уй.

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/I да **Ойна**, 30/I да **Куёв**, 31/I да **Ҳазрати аёл.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 30/I да **Ака-ука совчилар**, 31/I да **Шайтон ва муридлар.**

Тошкент политехника институтининг ректорати, партия ва касаба союз комитетлари ҳамда саноат энергетикаси факультети коллективи саноат корхоналари ва шаҳарларнинг электр таъминоти кафедрасининг доценти М. Х. Жалиловга отаси

Халил ЖАЛИЛОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлиги коллективи министр ёрдамчиси И. У. Акрамхоновга отаси

Умархон Ғуломович АКРАМХОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекбирлашувнинг республика улгуржи-савдо базаси коллективи база ходими

Асат Шукурович АҲМЕДОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

29 ЯНВАРЬ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05— Ҳужжатли фильм. 9.20— «Резонанс» сиёсий қўшиқлар ансамблининг концерти. 9.50— Ҳайвонот оламида. 10.50 —Янгиликлар. 11.00 — «Азизим Эдисон». Бадиий фильм. 12.45— СССР халқ артисти И. Богачёва концерти. 13.55 —Сиз бунга қодирсиз. 14.40 — Поэзия. 15.25 —Фан ва меҳнат иттифоқи. 15.55 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ленинград телевидениесининг программаси. 17.20 —Ҳужжатли фильм. 17.30 —Салом, музика! 18.10 — Мультфильм. 18.20 —Мактаб: қайта қуриш муаммолари. 19.05 — Ғаройиб кеча. 19.25 — Дунё воқеалари. 19.45 — Барча дарёлар оқади. Бадиий фильм. 7 ва 8-сериялар. 21.30 —Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Кинопрограмма. 23.35 — Интерсигнал. 00.05 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Тарих. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — Антрактидадаги замонавий тадқиқотлар. 11.35 —Табиатшунослик. 11.55 —Илмий-оммабоп фильм. 12.05 — Инглиз тили. 12.55 — Илмий-оммабоп фильмлар. 13.55 — «Жиголо ва Жиголетта». Қисқа метражли бадиий фильм. 14.35 —Ҳужжатли фильм. 15.05 — Янгиликлар. 18.30 — Саёҳатчилар клуби. 19.30 — Баскетбол. Европа чемпионатининг саралаш матчи. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 21.30 —Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 —Ижодий активлик манбалари. 23.45 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.00 — Ассалому алайкум». 18.05— Фарид Усмон. «Шаклар қўшиғи». 18.35— Мультфильм. 19.00 — Агросаноат ва Озиқ-овқат программаси. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Туркистон Компартияси ташкил топганлигининг 70 йиллигига. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Қўшиқнавис шоирлар. 21.30 — Время. 22.05 —Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Қайта қуриш: муаммолар ва изланишлар. 23.15 —Бокс. СССР чемпионати.

УзВТ-II. 19.30 — Санъат гунчалари. 20.05 — Совет турмуш тарзи. 21.00 —Қишлов —чорвадорлар учун масъулиятли давр. 21.30 —Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. **Душанба.** 22.15 — «Учрашув жойини ўзгартириш мумкин эмас». Бадиий фильм. 3-серия.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 9.30 — ЎзССР халқ артисти Ғ. Ёқубов куйлайди. 9.45 — Радиотингловчилар муаммолар қўядилар, таклиф этадилар. 10.15 — Чолғу куйлари. 11.15 — Юность. 12.10 — Ўзбекистон бинокори. 12.30 — Қалбингиз қўшиққа тўлсин. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Музикали календарь. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — Мактабим — фахрим. 15.50 — А. Муҳамедов қўшиқлари. 16.00 — С. Маршак шеърлари. 18.15 — Масъулият ва бурч ҳисси. 18.30 — З. Сунова куйлайди. 18.40 — Инсон ва қонун. 19.20 — Огонёк. 20.15 — Замондошимиз портрети. 20.30 — «Лазги» ансамбли ижро этади. 21.00 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 23.10 — Бугун радиотеатрда.

Р — 08506. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 24. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12